

Nagyszombat.

(Nagyszombat az Úr sírban való nyugvásának a napja.)

Története. Eredetileg nem volt a zsolozsmán kívül semmi liturgia ezen a napon; a bazilikák üresek, magányosak, csendesek voltak. Csak szombat este kezdődött a liturgia és ekkor egész éjjelen át tartott (pervigilium paschae, pannychia). Tehát tulajdonképpen a Húsvét vigiliája volt, amely a mai liturgia egyik részével egyenlő volt és amely közben kiszolgáltatták a keresztség szentségét a felnőtt hittanulóknak. A keresztelés után az újonnan megkereszteltek a papsággal és hívők seregével ünnepélyes körmenetben égő gyertyákkal a baptisteriumból a főtemplomba vonultak (Nagy Konstantin ez alkalommal az utcákat kivilágította), ahol ünnepélyes éjfél mise kezdődött, amelyben már énekeltek az Alleluját és az újonnan megkereszteltek megáldoztak. A IX. században történt az első nagy változás, amikor a keresztséget már nagyobbrészt gyermekeknek szolgáltatták ki és ekkor az egész szertartást délutánra tették és a mise után elmondták a vécsernyét is, hogy ne kelljen még egyszer elmenni a templomba. A XIV. században azután délelőttre került és így alakult ki a mai alakja.

A mai liturgiát tehát csak úgy érthetjük meg, hogyha tudjuk, hogy először egész éjszakán át tartó húsvéti vigilia volt, ezért hívja Szent Ágoston minden vigilia anyjának — mater omnium vigiliarum — és másodsor, hogy a keresztség kiszolgáltatásának a napja. Latin neve: *Sabbatum sanctum* — a szent pihenőnap; a Fiúisten szent szombatja. Benne résztvenni pedig úgy tudunk legjobban, hogyha a megkeresztelkedők lelkületével veszünk benne részt, hogy hálát adjunk a mi keresztségünkért és ha átéljük lelkünkben a feltámadást, a mi lelkünk feltámadását a sötétségből a világosságra: mert Krisztus most a mi lelkünkben támadt fel. A zsolozsmán még a szomorúság érzelme vonul át és

az Egyház sirva virraszt a zsolozsmában Jegyesének sírban nyugvó teste mellett, de a délelőtti liturgia már átmenet Húsvéhoz és három részből áll: 1. a feltámadást jelképező szertartásokból; 2. a keresztség ünnepélyes kiszolgáltatásából és 3. az Allelujás miséből.

1. *A feltámadás jelképei.* Legelőször három szertartásban az Úr feltámadását akarja jelképekben lelkünkbe vésni az Egyház. Ez a három szertartás: a) az új tűz, b) az új világosság, c) a húsvéti misztérium ünnepélyes kihirdetése és a húsvéti gyertya.

a) *Az új tűz.* Korán reggel a templomon kívül kovából szikrát csiholnak és ezzel kis máglyát gyujtanak. A pap teljes kísérettel, violaszín palástban kimegy a tűzhöz és ott először is három imádsággal a tüzet áldja meg. Azután megáldja még az öt tömjéngyertyát és a húsvéti gyertyát, melyekre a későbbi szertartások alatt lesz szükség.

(*Története.* Rómában, amikor este kezdődött az istentisztelet, minden alkalommal volt tűzszentelés (lucernarium) és körmenet, mert az éjszakai istentiszteletnél csak megszentelt világosságot használtak. A templomban minden fényt eloltottak, mert az őszövényesség kialudott és jött a Világ Világossága. Krisztus maga nevezli így magát és így a tűz és világosság gyakran lesz az ő szimbóluma. Most is Nagycsütörtökön a «sötétség zsolozsmáján» eloltottak minden tüzet a templomban és Nagyszombaton ünnepélyesen gyujtottak új világosságot. Ehhez járult, hogy a germánoknál tavasszal a tavasz istennőjének, Ostarának és a fény istenének, Balduinnak nagy máglyát szoktak gyujtani a jó aratásért. Ezt a szokást keresztelték meg az ír misszionáriusok, amikor Krisztus feltámadásán raktak a szabadban nagy máglyát és ennek meggyújtásához csak kovát használtak, hogy valóban új tűz legyen. Az ír papok hozták ezt a szokást Rómába, ahol a két szertartás egyesült és a mai alakját felvette.)

Jelentése világos. A kő jelképezi az Úr Krisztust, akit az építők megvetettek, de a kő szegletkövé lett. De a kovakövből kipattanó szikra is az Úr jelképe, aki sziklasírjából új életre támadt fel. Az Úr tüzet jött hozni és nem akart mást, mint hogy égjen. Ahol a nép a liturgiával jobban együtt él, ott ma is szokásos, hogy otthonukban is kioltanak minden tüzet és a megszentelt tűz maradványából visznek haza és ezzel gyujtják meg a lámpákat és a tűzheket otthon is.

Különösen ünnepélyesen és bensőségesen fordul a pap az utolsó imádságban (a szokásos «Orémus» bevezetése nélkül) Istenhez, hogy áldását kérje a tömjénszemekre és a húsvéti gyertyára. Ezen imádságot csak úgy tudjuk igazán megérteni, ha meggondoljuk, hogy ez a húsvéti gyertya tulajdonképpeni felszentelő imádsága. Az őskeresztény időkben a nép a húsvéti gyertyát is, mint tárgyliszentelményt használta. A húsvéti ünnep után a húsvéti gyertyát a nép között, de különösen az új keresztények között szétosztották. Ez a szokás később az Agnus Dei-hez vezetett, (Az Agnus Dei-k viaszalakok, amelyek Isten bárányának a képét viselik, innen a nevük. Ezeket a húsvéti gyertyákat tiszta fehér

méhviaszból öntötték és már az V. században nagyszombaton szétosztották a megkereszteltek között. Jelenleg a pápa szenteli meg azokat fehérvasárnap a szentmisében az Agnus Dei-nél és pedig uralkodásának első évében, azután pedig minden hét évben. A pápa szentelési imák között balzsammal és krizmával kevert vízbe mártja ezeket s közben azok részére, akik azokat tisztelik, az égből rendkívüli jótéteményeket és kegyelmeket kér. Az Agnus Dei-ket méltó helyen, tiszteletteljesen meg kell őrizni, megfelelően el kell zárni, hogy a tiszteletlenség ellen biztosítva legyenek.)

b) A *«Lumen Christi», az új világosság.* A tüzet és világosságot a liturgiában gyakran mint Istennek és Krisztusnak jelképét alkalmazzák. Sőt Krisztus magamagát is világosságnak nevezte és apostolai is őt a világ világosságának nevezték. Minthogy ezen megszentelt tűz a kőből keletkezett, anélkül, hogy az elfőrt volna, épúgy Krisztus is feltámadt a lezárt sírból, anélkül, hogy azt kinyitották volna. A feltámadt Üdvözítő ezen szimbolumának hozzá méltó tiszteletét és ünnepélyes értékelését a következő szertartásokban nyeri el.

Jelentése: A gyenge nád jelenti Krisztusunk gyenge emberi természetét, de a háromágú égő gyertya már az ő isteni természetének jelképe, melynek misztériumáról, a Szentháromságról ő világosította fel a világot. Mindhárom isteni személy: az első, mint a világosság Atyja; a második, mint az emberré lett Világosság a világosságból és a harmadik személy, mint világosságot árasztó Lélek, egyformán résztvevett a megváltásban és a feltámadásban, valamint részt vesz most a keresztség kiosztásában.

A szertartásnál használt nádszál (*arundo* = zöld nád) három ágban végződik és mindegyik ág tetején egy gyertya van, de az ágak nem villaszerűek, hanem háromszög alakjában oszlanak három karra és ezért *triangulum*-nak nevezik. *Arundo*-n zöldelő nádat és nem száraz botot értünk. Ennélfogva ha nád hiányában botot használnak, akkor azt friss zölddel veszik körül és magát a *triangulum*-ot virágokkal díszítik fel.

c) A *húsvét kihirdetése.* A húsvéti szent gyertyának liturgikus dicsőítése a *húsvéti misztérium ünnepélyes kihirdetésében* (*Praeconium paschale*) és a *húsvéti gyertya meggyújtásában* éri el tetőpontját. Mihelyt a diakonus, a kiválasztott húsvéti hírnök, az oltárnál a paptól az áldást megkapta, odaáll, ahol az ünnepélyes nagymisében az evangéliumot éneklük, a húsvéti gyertya elé és elkezd énekelni az összehasonlíthatatlanul szép *«Praeconium paschale»*-t, melyet kezdőszavai után *«Exsultet»*-nek is neveznek, a húsvéti dicséretet, melyet a gondolat mélysége, költői lendülete és dallamgazdagsága tekintetében semmiféle más liturgikus szöveg túl nem szárnyal, de még csak el sem ér. Ez elsősorban ünnepélyes kihirdetés és meghívás, azután egy prefáció-féle bevezetés után következik megváltásunk legszentebb titkának dicsőítő himnusza és végül könyörgés húsvéti örömeért és húsvéti békéért.

Az ének közben beilleszti a megszentelt tömjénzemeket a gyertyába és lezárja azokat leginkább pirosra festett viaszdarabokkal, amelyek a keresztfeszítési szögek fejéhez hasonlítanak.

A szöveg egy másik helyénél meggyújtja a gyertyát a triangulum megszentelt tűzénél és egy következő résznél a húsvéti gyertya tűzével meggyújtják az oltárok valamennyi lámpáit.

3. *A húsvéti gyertya szimboluma.* A húsvéti gyertya gazdag liturgiájában a következő igazságok jelképeit találjuk meg: Az elején a húsvéti gyertya még nem ég és így Krisztus Urunk sírban nyugvó szent testének a jelképe. A megszentelt tömjénszemek, amelyeket kercsztalakban helyeznek el a gyertyában, a szent sebhelyek jelképei, mert ezeket még Krisztus megdicsőült teste is magán visel. A gyertya fellángolása jelképezi az új életet, amelyre Krisztus megdicsőült teste a sírból feltámadt. A húsvéti gyertyát azért gyújtják meg a triangulum-ról, hogy jelezzük azt, hogy Krisztus testének feltámadása is az isteni erő hatása. A húsvéti gyertya tűzével a templomban lévő lámpákat is meggyújtják, hogy jelezzék, hogy Krisztus a világ világossága, az igazság, minden igazság tőle származik. A világító húsvéti gyertya képe annak a csodálatos lángoszlopnak is, amely Isten népe előtt világított, amidőn a pusztán keresztül az Igéret Földjére vonult. Különösen akkor szolgált ilyen jelképül, amikor hajdan, Húsvét éjtszakáján, a megkeresztelendők előtt vitték a baptisteriumhoz, vagyis az Újszövetség vöröstengeréhez való körmenet közben. Krisztus, a Feltámadott, szintén világítónk földi életünknek a mennyország ígértföldjére vezető pusztá útjain. A húsvéti gyertyát Áldozócsütörtökig a főoltár evangéliumi oldalán egy magas gyertyatartóban állítják fel és minden ünnepélyes Isten-tiszteletnél meggyújtják. Feladata, hogy Krisztus emlékét bennünk ébren tartsa, aki feltámadása után még 40 napig élt a földön.

A húsvéti gyertya használatára vonatkozó legrégebb utalások a IV. századba nyúlnak vissza. Eredetileg a diakonus maga szövegezte meg húsvéti üdvözlését, amely a húsvéti gyertyához szóló dicsőítő beszéd volt. (*Laus Cerel.*) Szent Ágoston is említi a gyertya dicséretét. Egy VII. századbéli sacramentarium (Sacramentarium Gelasianum) tartalmaz már ilyen szöveget. A most énekelt szép himnusz a VII. században, Franciaországban már megvolt. Régi időben a húsvéti gyertyára felírták az illető év változó ünnepeinek dátumait, az évszámot, a pápa, a püspök és az ország uralkodójának uralkodási évét. Később ezt a feliratot pergamentre írva a gyertyára erősítették. Ma a fenti méltóságokat az «Exultet»-ben könyörgésképpen Isten kegyébe ajánlja az ének. Festményekkel is díszítik a húsvéti gyertyát, azoknak azonban az eredeti szimbolikus jelentőségét sohasem szabad befolyásolniok.

4. *A keresztség kiszolgáltatása.* A feltámadott Úr Jézus hozta meg az emberiségnek az új természetfeletti életet. Ez az új élet a szentségek által van meg bennünk és ezek közül az első és leg-szükségesebb a keresztség. Azért most szolgáltatták ki. A húsvéti keresztelés liturgikus ünnepe három részből áll: az első a 12 olvasmány és a megfelelő imádságok, a második a keresztség megszentelése és a harmadik a keresztség kiszolgáltatása abban az esetben, ha megkeresztelendők vannak. A keresztelést tehát még ma is megtartják, annak ellenére, hogy az őskeresztény katechumenatus

már nem létezik, mert a kereszteleés szintén feltámadás új, jobb életre. — Az apostol is azt mondja: «Vagy nem tudjátok, hogy mind, akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg? Eltemetettünk tehát vele együtt a halálba a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztotta Krisztust a halottaiból, épúgy mi is éljünk új életet». (Rómalak 6, 3, 4.) Ennélfogva az Úr feltámadását valamikor a szentkeresztség kiszolgáltatásában látták a legjelentősebben ábrázolva. Minket pedig, akik már meg vagyunk kereszteleve, a nagyszombat ezen liturgikus imái, olvasmányai és cselekményei fel akarnak vidítani és arra akarnak ösztönözni, hogy lelkünkben feltámadást tartsunk a bűnből Isten kegyelméhez, a tökéletlen életből a tökéletességhez, amint az apostol mondja: «Mert a mi húsvéti bárányunk, Krisztus, megöletett. Ülünk tehát ünnepet, de ne régi kovással, sem a rosszszag és gonoszság kovaszával, hanem egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával». (1. Kor. 5, 8.) «Azért tehát, ha feltámadtatok Krisztussal, keressétek az odafent valót, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon. Az odafent való dolgokat keressétek, ne a földieket». (Kol. 3, 1—2.)

a) *A 1a olvasmány.* A húsvétéjtszakai szentkeresztség liturgiáját az ószövetségéből való olvasmányok vezetik be. Valamikor latin és görög nyelven olvasták, de most már csak latinul. Ezek a hívőket és megkeresztelendőket megváltásunk mintaképeire emlékeztetik és imádságok és énekek által megszakítva, a szentéj legnagyobb részét betöltötték. Az olvasmányok száma valamikor különböző volt és minden négy olvasmány után egy tractus következik, amely az előző négy olvasmányt egy gondolattá foglalja össze. Egyúttal megfelel a zsolozsma három nocturnusának.

Ezen olvasmányoknál a pap miseruhát visel, mert ez, mint az eredeti «*Paenula*», az összes liturgikus funkcionál a papi öltöny volt. Csak a XI. század óta lett kizárólag miseruhává.

b) *A kereszteleendők körmenete.* A kereszteleési liturgia második része a kereszteleő kápolnához, vagy keresztekúthoz vonuló körmenet, olyan templomokban, amelyek kereszteleőtemplomok. Elöl viszik a lobogó húsvéti gyertyát, hogy vezessen, mint a világító felhő vezette a pusztában vándorló zsidókat. Mögötte jönnek, telve húsvéti reményekkel és keresztszülők által vezetve a boldog megkereszteleendők. Így vonult valamikor a jámbor hívő sereg a húsvéti gyertya világánál a bazilikából ki a csendes, csillagoktól ragyogó éjtszakába a baptisteriumhoz és a 41. zsolárt énekelte. «Amint kívánkozik a szarvas a vízforrásokhoz, úgy kívánkozik lelkem tehez, Isten! Szomjúhozik lelkem az erős élő Istenhez; mikor jutok el s jelenek meg az Isten színe előtt?» — Mielőtt azonban a pap a kereszteleőkápolna küszöbét átlépi, még egyszer bensőséges imával Istenhez fordul ezen üdvözomjas lelkek megszentelésének a kegyelméért.

Történet. A kereszteleő megszentelésének szertartása ósrégi eredetű. Szent Vazul már azt állítja, hogy a szent apostolok korára megy vissza. Szent Ambrus leírja az akkori szokást és az már a maival egyezik. Ez pedig a Gelasianus-féle misekönyvben, tehát

az V. században már majdnem teljesen megvan. Ily ősrégi és tiszteletreméltó imádságok és szertartások közt történik ma is a szentkereszttség anyagának megszentelése.

c) *A keresztkút megszentelése.* Azután egészen a keresztkúthoz megy és egy imádsággal megkezdi a keresztvíz megszentelését.

Az imádság egy prefáció ünnepélyes énekévé fokozódik, amelynek lendülete nagyon közel jár a húsvéti dícséret szárnyalásához. Alázatos bizalmának bizonyítása után emlékeztet minket az üdvösségre és megszentelésre, amelyet Isten a világ teremtésénél és az özönvíznél a víz eleméhez fűzött és kéri Isten kegyelmének erejét ezen keresztkút számára is, hogy ez a földkerekség népeinek megújítására folyjék. A szentelési ének alatt felosztja a vizet négy irányba, jelezve, hogy az új paradicsom kegyelmi folyama a világ minden tája felé megoszlik. Megérinti azután kezével, annak jeléül, hogy azt Isten kegyelme érintse és megszentelje. Háromszor keresztjellel megáldja Isten nevében, aki az ószövetségben a vízzel csodát tett és Jézus nevében, aki az újszövetségben tett csodát a vízzel. Akkor kiönt a vízből a négy világtáj felé, annak az emlékezetére, hogy az Úr megbízta az apostolokat, hogy a keresztiséget a világba mindenhová elvigyék. Ezután keresztalakban háromszor rálehel a vízre Isten áldásának jeléül, hogy az a víz fölött szétáradjon. Leghatásosabban teljesítette a víz ezen szentelését az Istenember, amidőn a keresztelésnél lement a Jordán folyóba. Ennek emlékezetére a pap most a húsvéti gyertyát háromszor vízbemártja és minden alkalommal ezt énekli: «Szálljon le a kút teljébe a Szentlélek ereje.» Mikor ezt háromszor megtette, a gyertyát a vízben hagyja állni, e köré egy görög «Psi»-betű, azaz kereszt formájában a vízre lehel és közli vele a psychét (a «psi» ezt is jelenti) a lelket, majd tovább énekli: «És e víz teljes lényegét termékenyítse az újjászületés eszközésére.» Akkor kiemeli a gyertyát és befejezi a szentelési éneket egy szép kéréssel.

Az ily módon megszentelt vízzel meghinti a pap a jelenlévő népet és megtölt vele egy kisebb, a tulajdonképpeni keresztelésre szolgáló és elzárható medencét. Abba önt a katechumenek olajából egy keveset, azután krizmát és végül mindkettőt összevegyítve. Az így összevegyített vízzel most kiszolgáltatja a szent keresztiséget, ha vannak megkeresztelendők is a templomban. Sok helyen az utolsó héten született gyermek megkeresztelésével emiatt várnak Nagyszombatig. Az Egyháznak ugyanis az a kívánsága, hogy ha vannak esetleg megkeresztelendők, amennyire lehetséges, ezen az ünnepen tartsuk keresztvíz alá. Az ókorban a megkeresztelteknek mindjárt a bérmálás szentségét is kiszolgáltatták.

Ezen felemelően szép szentelési szertartás, amelynél Krisztus jelképét, a húsvéti gyertyát a keresztkúthoz belemártják és ezzel ezt szent Jordán folyóvá avatja, alapja lett annak az igen régi szokásnak, hogy a keresztkút fölött Krisztus keresztelését vagy pedig a folyó partján ivó szarvast, az üdvöt szomjazó katechumen szimbólumát ábrázolták. Innen van az, hogy a maga idejében Szent Ambrus gáncsolta azt a gyakori óhajt, hogy az emberek

az igazi Jordánban, Palesztinában szerettek volna megkeresztelkedni és mondja: «Ahol Krisztus van, ott a Jordán is van és ugyanaz a szentelés, amely valamikor azt a keleti folyót megáldotta, megszenteli a Nyugat vizelt is».

5. A *litánia*. A húsvétéjtszakai szentmise ünnepe alkotja e szent éj misztériumainak legméltóbb befejezését. A keresztút-nál történt szertartások után a papság és a megkereszteltek megint visszamennek a templomba a rövidített «Mindszentekek litániája» éneklése közben, úgy, ahogy az az ősegyházban minden szentmise kezdetén szokásban volt. Az oltárhoz érve, a celebráns és a szerpapok levetik a miseruhákat, kivéve a stólat és arcukra borulnak az oltár lépcsőin a húsvéti szent titok legalázatosabb imáadására. A litánia e szavainál: «Peccatores: Te rogamus, audi nos» felállnak és a sekrestyében fehérszínű ruhákba öltöznek, hogy a litánia végén a Húsvét vigíliamiséjét megkezdjék. Eközben az oltárt az ünnepi miséhez megfelelően feldíszítik és a violaszínt fehérrel cserélik ki.

Ma már nincsenek katechumenek és nincs ünnepélyes keresztelés Nagyszombaton (kivéve a missziós-területeket), de azért ez a liturgia nem veszítette el jelentőségét reánk nézve. Eszünkbe idézi a mi keresztelésünk boldog óráját, amikor a keresztvízben, mint Krisztus a Golgotán, mi is vele együtt meghaltunk a bűnnek és a keresztvízből, mint Krisztus az ő sírjából, mi is vele együtt feltámadtunk az új életre. A kora középkornak (VIII. és IX. század) külön miséje volt a keresztelés évfordulójára és ennek neve «pascha annotina» volt. De ha nincs is meg, találhatunk-e megfelelőbb időt, mint Nagyszombat, hogy a jövendölések felolvasása alatt mi is számot vessünk magunkkal, hogyan tartottuk meg a keresztelési fogadást. Utána pedig az Allelujás misében hálát adjunk a Feltámadottnak, hogy a kereszttségben a megváltás kegyelmét a Szentlélek által először lelkünkbe öntötte.

6. Az *Allelujás mise*. Valamikor éjjel mondták és tulajdonképpen az Egyház dícsérő és hálaáldozata az új tagokkal való gyarapodásért, kiket a kereszttség által nyert, de egyúttal az Egyház első üdvözlője a sírjából feltámadt Üdvözlőtől. Egyike a legrégibb időkből származó miséknek, azért a többiekkel szemben jobban megőrizte a régi állapotot. Először is az énekelt részek (introitus, offertorium, communio, Agnus Dei, credo) még hiányoznak, mert ezeket a IV. század után vették be a liturgiába.

A Glória eléneklésére az orgona hangja ismét megszólal és végigbújja a legörvendetesebb újjongás akkordjait a templom csarnokain. A tornyokban a harangok is megcsendítik ércszavukat s hatalmasan és ünnepélyesen hirdetik világgá, város és falu fölött a húsvéti üzenetet. A violaszínű leplek, amelyek a passio napja óta a templom belsejében lévő képeket fődtek, lehullanak. A papok fehér ünnepi ruhákban állnak az oltárnál. A neofiták (= az újonnan megkereszteltek) boldog serege vakító fehér keresztelőruhákban, ünnepélyes, örömtől sugárzó, húsvéti képet nyújt. Húsvétja lett az egész ájtatosan imádkozó seregnek, tehát mindazoknak, akik a szent éjt ezen reggeli óráig átvirrasztották, amelyben az

Úr a sírból dicsőségesen feltámadott. Húsvét van a megkeresztelteknek tiszta lelkében is.

A húsvéti nagy szent öröm kifejezésére szolgál a következő szertartás is, melyben az előénekesek is ünneplik a Húsvétot. A szentlecke után a püspöki szertartáskönyv szerint a subdiákonus a prelátus trónja elé lép és hangos szóval mondja: «Főtisztelendő atyám, nagy örömet hirdetek, ez az Alleluja». Azután a prelátus az Alleluját háromszor kezdi énekelni, mindig magasabb hangon és az énekkar ezt mindig örömteljes dallamban újjongva ismétli. Alleluja annyit jelent, hogy: «Dicsőítsétek az Istent» és már az őszövétségben a hálátelt öröm kifejezése volt.

Az evangélium már az üres sírhoz vezet minket és elmondja, hogy az angyalok hogyan adták tudtul a jámbor asszonyoknak a feltámadást. Az akolythusok most nem visznek gyertyát az evangélium felolvasásához, amit Gavantus, a liturgikus, jelképileg a jámbor asszonyokra vonatkoztatva magyaráz, akik a sírhoz fűszerekkel (tömjén) mentek ugyan, de a feltámadásban való hit világossága nélkül. (Devotio aderat, sed non Fides.)

Egyébként az egész mise magán viseli az őskeresztény misék jellemző vonásait. Azért hiányzik belőle a Credo, mert ez csak a XI. század óta tartozik a mise ritusához. Ugyanezen okból hiányzik az Agnus Dei is. Elmarad a felajánlási antifona is, amelyet a régi miseliturgiák sem ismernek s amely ebben a misében nem is engedhető meg, mert ezen az éjtszakán nem volt áldozáshoz való körmenet. Most ugyanis az Egyház adta az áldozati kenyereket. A hívők közössége pedig leginkább húsvéti gyertyát, vagy egy bárányt áldozott. Ezért sok helyen szokásos ma is, hogy egy szép fehérre mosott és piros zászlóval díszített eleven bárányt visznek a templomba és azt a pap megáldja.

Az «Osculum pacis», a békecsók, a keresztény hitegység és hitközösség jele szintén elmarad, mert már a keresztelőünnepet a békecsók zárta be. Durandus, a középkor nagy liturgikusa, elméssen mondja: «A békecsók elmarad ezen a húsvéti éjtszakán, mert Krisztus, a mi békénk, a békét még nem hirdette ki». Az áldozás antifonája is hiányzik, mert az áldozási ünnephez a vecsernye csatlakozik. Ez most csak egy zsoltárból és a «Magnificat»-ból áll azon imádsággal együtt, amelyet az egész húsvéti időn át mint liturgikus szentáldozási imát kell elvégezni. Amint az ősegyházban minden misénél, úgy ennél is az összes jelenlévők szentáldozáshoz járulnak; sőt a gyermekeknek is, akik megkereszteltettek, odanyújtották az Úr testét.

7. *Nagyszombat vigília-ünnep.* A Nagyszombat miseünnepé még az őskeresztény *Pannychiák*-nak, vagyis azon vigiliáknak maradványa, amelyek az egész éjtszakán át tartottak és amelyeknél az Eucharisztikus áldozási ünnep egy zsoltárral és a Magnificattal zárult. Az első keresztények már az apostolok idejében gyülekeztek a közös szeretetlakomához, amelyet *Agape*-nak neveztek. És pedig az esti órákban jöttek össze, hogy az utolsó vacsoráról megemlékezzenek és azt lehetőleg híven utánozzák. Célja volt, hogy a keresztények között az egységet és szeretetet, nevezé-

tesen azonban a szegények karitatív támogatását előmozdítsa. Az Agape-hoz azután, egészen úgy, mint a jeruzsálemi vacsorateremben, csatlakozott az eucharisztikus ünnep, áldozással együtt. Midőn azonban a második században lassanként ez már a reggeli órákba tolódott el és az áldozásnál a testi éhgyomor lett a szabály, az Agape este a zsoltárral és a Magnificattal bezárult. Ekkor az Agape már a vigília-istentiszteletnek volt a bevezetője, amelyeket a vasárnapok és ünnepnapok, valamint a vértanuk évfordulója előtt szoktak tartani.

Íme, így vezet át Nagyszombat liturgiája az előző nap szomorúságából a holnap örömére. Ennek az örömnök fokozatai: az új tűz, a Lumen Christi, a húsvéti gyertya, a keresztség, a Glória harangzúgása, az ünnepélyes Alleluja és a szentmise misztériumában a feltámadt Krisztus ragyogása. Ezzel a szent örömmel várjuk a holnapot.

(Stációs-templom: a lateráni Szent János-bazilika.)

I. A FELTÁMADÁS JELKÉPEI.

1. Az új tűz.

A szertartás előtt az oltárt leterítik a kendőkkel, de a gyertyákat nem gyújtják meg. A templom előtt kovából acéllal tüzet csiholnak s azzal néhány hasáb fát meggyujtanak. A pap violaszínű stólába és palástba öltözve segédletével, a kereszttel, szenteltvízzel és füstölővel a tűzhöz megy és mondja:

☩. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Isten, ki híveidnek Fiad, mint szegletkő által világosságod tüzeit adtad, szenteld meg ezt a kovából ütött s használatunkra szolgáló új tüzet és engedd, hogy e húsvéti ünnepek által a mennyei vágyak úgy felgyúljanak bennünk, hogy az örök fényesség ünnepeire tiszta lélekkel eljuthassunk. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus által. R. Amen.

Könyörögjünk. Úristen, mindenható Atya, enyészhetetlen fény, s min-

☩. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Orémus. Deus, qui per Filium tuum, angulárem scilicet lápidem, claritátis tuae ignem fidélibus contulisti: productum e sílice, nostris profutúrum úsibus, novum hunc ignem sancti ☩ fica: et concéde nobis, ita per haec festa paschália caelestibus desidériis inflam mári; ut ad perpétuae claritátis, puris méntibus, valeamus festa pertingere. Per eúdem Christum Dóminum nostrum. R. Amen.

Orémus. Dómine Deust Pater omnipotens, lumen inefficiens, qui es cón-

den világosság alkotója, áldd ✠ meg ezt a tüzet, mely általad, ki az egész világot megvilágosítottad, megszentelést és áldást nyert, hogy e tűz lángra gyújtsd és fényességed tűzével megvilágosítsd minket; és miként megvilágosítottad az Egyiptomból kiköltöző Mózeszt, úgy világosítsd meg szívünket és értelmünket is, hogy méltók lehessünk eljutni az örökélet világosságára. Krisztus Urunk által. R. Amen.

Könyörögjünk. Szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten, méltóztassál együtt cselekedni velünk kik e tüzet megáldjuk egyszülött Fiad, a mi Urunk s Istenünk, Jézus Krisztus és a Szentlélek nevében, és oltalmaz meg minket az ellenség tüzes nyilai ellen és világosíts meg mennyei kegyelmeddel: Ki élsz és uralkodol ugyanazon Egyszülötteddel s a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké. R. Amen.

Ezután itt megszenteli a pap az öt tömjéncsomót a húsvéti gyertya számára:

Szálljon le kérünk, mindenható örök Isten, áldásodnak ✠ teljessége erre a tömjénre s gyújtsd meg, ó láthatatlan megújítónk ez éjjeli fényt, hogy ne csak ez éjjel bemutatott áldozatunk, tündököljék vi-

ditor ómnium luminum: béne ✠ dic hoc lumen, quod a te sanctificatum, atque benedictum est, qui illuminasti omnem mundum: ut ab eo lumine accendámur, atque illuminémur igne claritatis tuae: et sicut illuminasti Móysen exeuntem de Aegypto, ita illumines corda et sensus nostros; ut ad vitam, et lucem aeternam pervenire mereámur. Per Christum Dóminum nostrum. R. Amen.

Orémus. Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus: benedicentibus nobis hunc ignem in nómine tuo, et unigéniti Filii tui Dei ac Dómini nostri Jesu Christi, et Spiritus Sancti, cooperári digneris; et ádjuva nos contra ignita tela inimíci, et illústra grátia caelesti: Qui vivis et regnas cum eódem Unigénito tuo, et Spírítu Sancto, Deus: per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

Véniat, quaesumus, omnipotens Deus, super hoc incensum larga tuae benedictiónis infúsió: et hunc noctúrnum splendórem invisibilis regenerátor accénde; ut non solum sacrificium, quod hac nocte

lágosságod titkos hozzájárulása által, hanem mindenütt, ahová csak visznek valamit e megszentelésnek misztériumából, távozzék a gonosz lélek csalárdságának fondorlata, és működjék Fölseged ereje. A mi Urunk Krisztus által.

R. Amen.

litatum est, arcana lúminis tui admixtióne refúlgeat; sed in quocúmque loco ex hujus sanctificatiónis mystério áliquid fuerit deportatum, expulsa diabólicae fraudis nequítia, virtus tuae majestátis assistat. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

(Ezalatt szentelt parazsat tesznek a füstölőbe s a pap az imádság befejezése után tömjént tesz reá, majd az Asperges me Dómine kezdetű antifonát mondva szenteltvízzel háromszor meghinti, utána pedig háromszor megfüstöli a tömjéncsomókat és a tüzet.)

2. Az új világosság.

Ekkor a menet visszamegy a templomba. A szerpap fehér dalmaticába öltözve, nádszárra fűzött három gyertyát visz. A templom ajtajában az egyik gyertyát az új tüzről meggyújtják s a szerpap térdelhajtva énekli:

Krisztus világossága. R. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. R. Deo grátias.

(A templom közepén meggyújtja a második gyertyát és térdelhajtva énekli:)

Krisztus világossága. R. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. R. Deo grátias.

(Az oltár előtt meggyújtja a harmadik gyertyát és térdelhajtva harmadszor énekli:)

Krisztus világossága. R. Istennek legyen hála.

Lumen Christi. R. Deo grátias.

3. A húsvéti gyertya.

A szentélybe érve a miséző pap a leckeoldalhoz megy, a diákonus a háromágú gyertyát átadja egy akolithusnak, azután áldást kér, mint az Evangéliumnál, A pap feleli:

Az Úr legyen szívedben és ajkaidon, hogy az ő húsvéti dicséretét méltón és illően hirdessed: Az Atyának és Fiúnak, és Szentléleknek nevében.

Amen.

Dóminus sit in corde tuo, et in lábiis tuis: ut digne, et competenter annúnties suum paschále praeconium: In nómine Patris, et Filii, et Spíritus Sancti.

Amen.

Erre a diákonus a könyvtartó állványhoz megy, ráteszi a misekönyvet, megfüstöli, a jelenlévők felállanak s a diákonus énekli:

Ujjongjon immár az ég angyalainak serege, vigadozzanak a mennyei karok és az ily nagy király győzelmi diadalát harsogja az üdv trombitája. Örvendezék az ily nagy világossággal elárasztott és az örök király dicsőségének fényével megvilágosított föld is s az egész föld kereksege tudja meg, hogy eltűnt sötétsége. Örvendjen az ily nagy világosság ragyogásával ékesített Anyaszentegyház is és visszhangozzék a népek hangos kiáltásától e lak. Ezért ti is, kérek titeket, köröttem álló kedves testvéreim, esedezetek e szent világosság oly csodálatos fényénél velem együtt a mindenható Isten irgalmáért: hogy aki engem érdemetlenül az Egyház szolgálói közé fölvenni méltóztatott, világosságának fényével eláraszson és engedje hogy, elzengjem e húsvéti gyertya dicséretére szolgáló örömeinket; a mi Urunk Jézus Krisztus, az ő Fla által, ki vele él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön

¶. Az Úr legyen veletek.
R. És a te lelkeddel.

¶. Emeljük fel szívünket.
R. Feleméltük az Úrhoz.

¶. Adjunk hálát Urunk Istenünknek. R. Méltó és igazságos.

Valóban méltó, és igazságos, hogy elménk és szívünk egész hevével s nyelvünk

Uxsúltet jam Angélica turba caelorum: exsúltent divína mystéria; et pro tanti Regis victória, tuba Insonet salutáris. Gáudeat et tellus tantis Irradiáta fulgóribus: et aetérni Regis splendóre illustráta, totlus orbis se séntiat amissse caliginem. Laetétur et mater Ecclesiá, tanti lúminis adornáta fulgóribus: et magnis populórum vóribus haec aula resúltet. Quaprópter adstántes vos, fratres carissimi, ad tam miram hujus sancti lúminis claritátem, una mecum, quaeso, Dei omnipoténtis misericórdiam invocáte. Ut qui me non meis méritis intra Levitárum númerum dignátus est aggregáre: lúminis sui claritátem infúndens, Cérei hujus laudem implére, perficiat. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium suum: qui cum eo vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus. Per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

¶. Dóminus vobiscum.
R. Et cum spíritu tuo.

¶. Sursum corda. R. Habemus ad Dóminum.

¶. Grátias, agámus Dómino Deo nostro. R. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, invisibilem Deum Patrem omnipoténtem, Fili-

minden képességével zengedezünk, a láthatatlan, mindenható Atya Isten és az ő Egyszülött Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus dicséretét, ki érettünk lerotta az örök Atyának Ádám tartozását és szent vérével eltörölte az első vétek adóslevelét. Mert ezek ama húsvét ünnepei, melyeken azt az igaz Bárányt megölték, kinek vére a hívek szívét megszenteli. Ez az az éj, melyen az Egyiptomból először kiszabadított atyáinkat, Izrael fiait száraz lábbal engedted átmenni a Veres-tengeren. Ez tehát az az éj, mely a tűzoszlop fényével szétoszlatta a bűn sötét-ségét. Ez az az éj, mely ma Krisztusnak az egész világon elszéledt s a világ gonoszságaitól és a bűnök homályától külön választott híveit visszavezeti a kegyelem állapotába és a szentekkel egyesíti. Ez az az éj, melyben Krisztus szétrombolta a halál bilincseit, s a poklon diadalt aratva, föl-támadott. Mert mit használt volna születnünk, ha nem lett volna megváltásunk. Ó mily csodálatos irántunk való jószágod, a te kegyességed. Ó megbecsülhetetlen szerelmes szeretet! ki, hogy aszolgát megváltsad, Fiadat halálra adtad! Ó Ádám valóban szükséges bűne, melyet eltörölt Krisztus halálal! Ó szerencsés vétek, mely ily nagy és ekkora föl-

úmque ejus unigénitum, Dó-minum nostrum Jesum Christum, toto cordis ac mentis afféctu, et vocis ministério personáre. Qui pro nobis aetérno Patri Adae débitum solvit: et véteris piáculi cautió-nem pio cruóre detérsit. Haec sunt enim festa paschália, in quibus verus ille Agnus occíditur, cujus sán-guine postes fidélium consecrántur. Haec nox est, in qua primum patres nostros, filios Israel edúctos de Aegypto, mare Rubrum sicco vestígio transíre fecísti. Haec igitur nox est, quae peccatórum ténebras, columnae illuminatióne purgávit. Haec nox est, quae hódie per univérsum mundum, in Christo credéntes, a vitiis saeculi, et calligine peccatórum segregátos, reddit grátiae, sóciat sanctitáti. Haec nox est, in qua destrúctis vínculis mortis, Christus ab ínferis victor ascéndit. Nihil enim nobis nasci prófuit, nisi rédimi profuisset. Ó mira circa nos tuae pietátis dignátio! Ó inaestimábilis diléctio caritátis: ut servum redimeres, Filium tradidísti! Ó certe necessárium Adae peccátum, quod Christi morte delétum est! Ó felix culpa, quae talem ac tantum méruit habére Redemptórem! Ó vere beáta nox, quae sola méruit scire tempus et horam, in qua Christus ab ínferis resurré-

ségű Megváltót érdemelt! Ó valóban boldog éj, mely egymaga volt méltó tudni az időt és az órát, melyben Krisztus halottaiból föltámadott. Ez az az éj, melyről írva áll: És az éjjel oly világos lesz, mint a nappal és az éj világosságot derít rám gyönyöreimben. Ennek az éjnek megszentelő ereje elűzi a gonoszságot, lemossa a bűnököt és visszaserzi az elesetteknek az ártatlanságot, a szomorúaknak a vigasztalást; elűzi a gyűlölséget, kiszűri az egyetértést, s megalazza a birodalmakat.

Most a diákonus kereszt alakban a következő sorrendben :

1
4 2 5
3

a tömjéncsomókat a húsvéti gyertyába illeszti azután folytatja az éneket:

Ennek az éjnek kegyelmében fogadd tehát szent Atyánk, e tömjének esti áldozatát, melyet Szentegyházad a méhek művéből, e húsvéti gyertyának ünnepélyes följánlásával szolgáló keze által neked bemutat. Ámde már ismerjük e viaszoszlop dicsőségét, melyet az Isten tiszteletére a fellobbanó tűz meggyújt.

In hujus igitur noctis gratia, súscipe, sancte Pater, incénsi hujus sacrificium vespertinum: quod tibi in hac Cérei oblatióne solémni, per ministrorum manus de opéribus apum, sacrosáncta reddit Ecclésia. Sed jam colúmnae hujus praecónia nóvimus, quam in honórem Dei rútilans ignis accéndit.

(Ekkor a diákonus a háromágú gyertyatartón égő gyertyák egyikével meggyújtja a húsvéti gyertyát.)

Mely ámbár részekre oszlik, kölcsönvett fényéből mindazonáltal semmit sem veszít; mivel az az olvadó viasz táplálja, melyet a méhkirálynő készített e drágalátos szövétnek anyagául.

Qui licet sit divísus in partes, mutuáti tamen lúminis detriménta non novit. Alitur enim liquántibus ceris, quas in substántiam pretiósae hujus lámpadis, apis mater edúxit.

Ezután meggyújtják az oltár gyertyáit és a diakonus folytatja :

Ó, valóban boldog éj! mely az egyiptomiakat kifosztotta és a zsidókat gazdaggá tette; az az éj, melyben a mennyeiek a földiekkel, az isteniek az emberiekkel egyesülnek. Kérünk azért, Urunk, téged, hogy ez a neved tisztelére fölszentelt viaszgyertya szüntelen világítson az éj sötétségének szétosztatására. Fogadd kellemes illatként, hogy a mennyei világosságokkal egyesüljön, és így lángja elhasson a hajnali csillaghoz, ahhoz a hajnali csillaghoz, aki alkonyatot nem ismer; ahhoz, ki halottaiból föltámadott és teljes fényében fölragyogott az emberi nem előtt. Azért kérünk téged, Urunk, hogy minket szolgálodat és az egész egyházi rendet s az ájtatos népet szentséges Atyánkkal, N. pápával, főpásztorunkkal, N-el együtt napjainkban békeességet engedvén, e húsvéti ünnepek örömeiben folytonos örökösödéssel igazgatni, kormányozni és megtartani méltóztassál.* Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus, a te Fiad által: ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké R. Amen.

O vere beáta nox, quae exspoliávit Aegyptios, ditávit Hebraeos! Nox, in qua terrénis caeléstia, humanis divína jungúntur. Orámus ergo te, Dómine: ut céreus iste in honórem tui nóminis consecrátus, ad noctis hujus caliginem destruéndam, indeficiens perseveret. Et in odórem suavitátis accéptus, supérnis lumináribus misceátur. Flammas ejus lúCIFER matutínus invéniat. Ille, inquam, lúCIFER, qui nescit occásum. Ille, qui regréssus ab Inferis, humano géneri serénus illúxit. Precámur ergo te, Dómine: ut nos fámulos tuos, omnémque clerum, et devotíssimum pópulum: una cum beatíssimo Papa nostro N. et Antístite nostro N. quiéte téporum concéssa, in his paschálibus gáudiis, assídua protectióne régere, gubernáre, et conserváre dignéris.* Per eúdem Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. R. Amen.

etemben, Isten, mindörökkön

II. A KERESZTSÉG ÜNNEPÉLYES KISZOLGÁLTATÁSA.

(A diákonus lila stólát és manipulust vesz fel és a pap is violaszínű ruhát ölt és olvasni kezdi az olvasmányokat. Az olvasmányok a hittanulók oktatására szolgáltak és betöltötték szinte az egész éjtszakát. Valamennyi a keresztség felvételére készít elő.)

1. A szent olvasmányok.

Első jövendölés. (Mózes I. 1—31 ; 2, 1—2.)

Amint Isten egykor megteremtette a világot, úgy alkotja újjá az ember lelkét a természetfölötti életre. És amint a teremtéskor «Isten lelke lebegett a vizek felett», úgy száll le most is a Szentlélek a keresztség vizére, hogy akik benne elmerülnek, a víz és a Lélek által újra szülessenek.

Kezdetben teremté az Isten a mennyet és a földet. A föld azonban puszta és üres volt és sötétség volt a mélység színén: de az Isten Léleke ott lebegett a vizek felett. És mondá az Isten: Legyen világosság! És lőn világosság. És látá az Isten, hogy a világosság jó s elválasztá a világosságot a sötétségtől, és elnevezé a világosságot nappalnak, a sötétséget meg éjtszakának. És lőn este meg reggel: egy nap. Mondá továbbá az Isten: Legyen boltozat a vizek között s válassza el a vizeket a vizektől. Meg is alkotá az Isten a boltozatot, s elválasztá azokat a vizeket, amelyek a boltozat alatt voltak, azoktól, melyek a boltozat felett voltak. Úgy lőn tehát. És elnevezé az Isten a boltozatot égnek. És lőn este meg reggel: második nap. Mondá továbbá az Isten: Gyűljenek a vizek, melyek az ég alatt vannak,

In principio creavit Deus caelum, et terram. Terra autem erat inánis, et vácuá, et ténebrae erant super faciém abyssi: et Spíritus Dei ferebátur super aquas. Dixítque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divisit lucem a ténebris. Appellavítque lucem Diem, et ténebras Noctem: factúmque est vésperé, et mane, dies unus. Dixit quoque Deus: Fiat firmaméntum in médio aquárum: et dívidat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmaméntum, dívisítque aquas, quae erant sub firmaménto, ab his, quae erant super firmaméntum. Et factum est ita. Vocavítque Deus firmaméntum Caelum: et factum est vésperé, et mane, dies secundus. Dixit vero Deus: Congregéntur aquae, quae sub caelo sunt, in locum unum: et appareat árida. Et fa-

egy helyre, s tűnjék elő a száraz! Úgy is lőn. És elnevezé az Isten a szárazat földnek, az egybegyűlt vizeket pedig elnevezé tengernek. És látá az Isten, hogy jó. Majd mondá: Hajtsón a föld fűvet, mely zöldül és magot hoz, és gyümölcsöző fát, mely gyümölcsöt hoz faja szerint, belsejében maggal a földön. Úgy is lőn. Hajta ugyanis a föld fűvet, mely zöldül s magot hoz, faja szerint, s fát, mely gyümölcsöt hoz, mindegyiket maggal, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. És lőn este meg reggel: harmadik nap. Mondá továbbá az Isten: Legyenek világítók az ég boltozatán, s válasszák el a nappalt az éjtszakától, jelezzék az időket, a napokat s az esztendőket, világoskodjanak az ég boltozatán s világítsanak a földre. Úgy is lőn. Megalkotá ugyanis az Isten a két nagy világítót, a nagyobbik világítót: hogy uralkodjék a nappalon s a kisebbik világítót, hogy uralkodjék az éjtszakán, meg a csillagokat, és az ég boltozatára helyezé őket, hogy világítsanak a földre, uralkodjanak a nappalon és az éjtszakán, és válasszák el a világosságot a sötétségtől. És látá az Isten, hogy jó. És lőn este meg reggel: negyedik nap. Mondá továbbá az Isten: Hozzanak elé a

ctum est ita. Et vocávit Deus áridam, Terram: congregationésque aquárum appellávit Mária. Et vidit Deus quod esset bonum. Et ait: Gérminet terra herbam viréntem, et faciéntem semen, et lignum pomíferum faciens fructum juxta genus suum, cujus semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et prótulit terra herbam viréntem, et faciéntem semen juxta genus suum, lignúmque faciens fructum, et habens unumquódque seméntem secúndum spéciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere, et mane, dies tértius. Dixit autem Deus: Fiant luminária in firmaménto caeli, et dívidant diem, ac noctem, et sint in signa, et témpora, et dies, et annos: ut lúceant in firmaménto caeli, et illúminent terram. Et factum est ita. Fecítque Deus duo luminária magna: lumináre majus, ut praeéset diéi: et lumináre minus, ut praeéset nocti: et stellas. Et pósuit eas in firmaménto caeli, ut lucérent super terram, et praeéssent diéi ac nocti, et díviderent lucem, ac ténébras. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere, et mane, dies quartus. Dixit étiam Deus: Prodúcant aquae réptile ánimae vivéntis, et volátile super terram sub fir-

vizek csúszó-mászó élő lényeket és szárnyaljon szárnyas a föld felett, az ég boltozata alatt. Meg is teremté az Isten a nagy tengeri szörnyetegeket meg mindazt az élő- s mozgó lényt, melyet a vizek eléhoztanak, fajuk szerint, s minden szárnyast, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. És megáldá őket, mondván: Szaporodjatok, sokasodjatok s töltsétek be a tenger vizeit, és sokasodjék a szárnyas a földön. És lőn este meg reggel: ötödik nap. Mondá továbbá az Isten: Hozzon elé a föld élőlényt, faja szerint: barmot, csúszó-mászót s szárazföldi vadat, faja szerint. Úgy is lőn. Megalkotá ugyanis az Isten a szárazföld vadjait, fajuk szerint, meg a barmokat s a föld minden csúszó-mászóját, faja szerint. És látá az Isten, hogy jó. Majd mondá: Alkosunk embert a mi képünkre s hasonlatosságunkra, s uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön, meg minden csúszó-mászón, mely mozog a földön. Meg is teremté az Isten az embert: a maga képe, az Isten képe teremtette; férfiúnak és asszonynak teremtette. És megáldá őket az Isten, és mondá: Szaporodjatok, sokasodjatok, s töltsétek be a földet s hajtások uralmatok alá és ural-

maménto caeli. Creavitque Deus cete grándia, et omnem ánimam vivéntem atque motábilem, quam produxerant aquae in espécies suas, et omne volátile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. Benedixitque eis, dicens: Crescite, et multiplicámini, et repléte aquas maris: avésque multiplicéntur super terram. Et factum est vespere, et mane, dies quintus. Dixit quoque Deus: Producat terra ánimam vivéntem in genere suo: jumenta et reptília, et bestias terrae secundum espécies suas. Factumque est ita. Et fecit Deus bestias terrae juxta espécies suas, et jumenta, et omne reptile terrae in genere suo. Et vidit Deus quod esset bonum, et ait: Faciámus hóminem ad imáginem, et similitúdinem nostram: et praesit piscibus maris, et volatilibus caeli, et bestiis, univrsaeque terrae, omnique reptili, quod movétur in terra. Et creavit Deus hóminem ad imáginem suam: ad imáginem Dei creavit illum, másculum et féminam creavit eos. Benedixitque illis Deus, et ait: Crescite, et multiplicámini, et repléte terram, et subjícite eam, et dominámini piscibus maris, et volatilibus caeli, et univrsis animántibus, quae movéntur super terram. Dí-

kodjatok a tenger halain, az ég madarain s minden állaton, mely mozog a földön. Majd mondá az Isten: Íme, nektek adtam minden fűvet, mely magot hoz, a földön, s minden fát, melynek benn a gyümölcsében van fajának megfelelő magva, hogy eledelekre legyen, a zöld növényzetet pedig a föld minden állatának, az ég minden madarának s mindannak, mi mozog a földön s miben élő pára vagy, hogy eledelekre legyen. Úgy is lőn. És látá az Isten, hogy mindaz, amit alkotott, fellelte jó volt. És lőn este meg reggel: hatodik nap. Elkészüle tehát az ég és a föld s minden ékességük. És befejezé az Isten a hetedik napra munkáját, melyet végzett és megnyugovék a hetedik napon minden munkától, melyet folytatott.

Könyörögjünk. *Ÿ*. Hajtsunk térdet. *Ŕ*. Álljunk föl.

Isten, ki az embert csodálatosan teremtett és még csodálatosabban megváltottad, add, kérünk, hogy a bűn csábításainak eltökélt akarattal ellentálljunk és így az örökké tartó örömekre eljuthassunk. A mi Urunk.

xítque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna, quae habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam: et cunctis animantibus terrae, omni que volucris caeli, et universis, quae moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. Viditque Deus cuncta, quae fécerat: et erant valde bona. Et factum est vespere, et mane, dies sextus. Igitur perfécti sunt caeli, et terra, et omnis ornatus eorum. Complevitque Deus die séptimo opus suum, quod fécerat: et requiévit die séptimo ab univérso ópere quod parátrat.

Orémus. *Ÿ*. Flectámus genua. *Ŕ*. Leváte.

Deus, qui mirabiliter creásti hóminem, et mirabilius redemísti: da nobis, quae sumus, contra oblectaménta peccáti, mentis ratióne persístere; ut mereámur ad aetérna gáudia pervenire. Per Dóminum nostrum.

Második jövendölés. (Mózes I. 5, 6, 7—8.)

A vízözön egykor eltemette a bűnös földet; így temeti el a régi bűnös embert a keresztvíz. A vízözönkor csak a bárkában lévők szabadulhattak meg a haláltól és most is azokra vár új élet és üdvösség, akik a keresztség által beléptek az Egyház bárkájába.

Noé, mikor ötszázszentdős volt, nemzé Szémet, Kámot és Jáfetet. Mikor pedig az emberek sokasodni kezdettek a földön s leányokat nemzettek, láták az Isten fiai, hogy az emberek leányai szépek és feleségül vevék közülük mindazokat, kiket kiszemeltek. Mondá erre az Isten: Ne maradjon az én lelkem örökké az emberben, mivel test ő: százhusz esztendő legyen még napjaiból. Az Óriások voltak a földön azokban a napokban. Miután ugyanis az Isten fiai bementek az emberek leányaihoz és azok szültek; ezek azok az erős, az ősidőkből híres férfiak. Mikor aztán látta az Isten, hogy nagy az ember gonoszsága a földön s hogy szíve minden gondolata mindenkor gonoszra irányul, megbáná, hogy embert alkotott a földön és mélyen bánkódván szívében, mondá: Eltörlöm az embert, akit teremtettem, a föld színről, el az embert s a barmot, a csúszómászót s az égi madarat, mert bánom, hogy alkottam őket. Noé azonban kegyelmet talál az Úr előtt. Noé nemzetségtörténete a következő. Noé igaz és tökéletes ember volt nemzedékében: az Istennel jára. Három fiút nemze: Szémet, Kámot és Jáfetet. A föld azonban megromlék az Isten előtt és tele lőn gonosz-

Noe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham, et Japheth. Cumque coepissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent, videntes filii Dei filias hominum, quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. Gigantes autem erant super terram in diebus illi. Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaeque genuerunt, isti sunt potentes a saeculo viri famosi. Videns autem Deus, quod multa malitia hominum esset in terra, et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, poenituit eum, quod hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus: Delébo, inquit, hominem, quem creavi, a facie terrae, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad volucres caeli: poenitet enim me fecisse eos. Noe vero invenit gratiam coram Domino. Hae sunt generationes Noe: Noe vir justus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit. Et genuit tres filios, Sem, Cham, et Japheth. Corrupta est autem terra coram Deo, et

sággal. Mikor aztán látta az Isten, hogy a föld megromlott (mert romlott útra tért minden test a földön), monda Noénak: Minden testnek elérkezett a vége előttem: megtelt a föld gonosszággal általuk s én elpusztítom őket a földdel együtt. Készíts magadnak bárkát simított fából, kamrákat készíts a bárkában, és kend be szurokkal belülről, kívülről. És pedig ekképpen készítsd: háromszáz könyök legyen a bárka hossza, ötven könyök a szélessége, s harminc könyök a magassága. Ablakot csinálj a bárkára s attól egy könyöknyire csinálj a tetejét; a bárka ajtaját pedig oldalt helyezd el, alsó, második és harmadik emeletet készíts benne. Mert íme, én az özön vizeit hozom majd a földre, hogy megöljek minden testet, melyben az élet lehelete vagy az ég alatt: minden, mi a földön van, elvész. Veled azonban szövetséget kötök: menj be majd a bárkába, te s veled fiaid, feleséged s fiaid feleségei, s vigy be majd minden állatból, minden testből kettőt-kettőt, hímeket és nőstényeket a bárkába, hogy életben maradjanak veled. A madárból, faja szerint, a baromból, faja szerint, meg a föld minden csúszó-mászójából, faja szerint, mindenből kettőt-kettőt menjen be majd veled, hogy

repléta est iniquitáte. Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corrúperat viam suam super terram), dixit ad Noe: Finis univérssae carnis venit coram me: repléta est terra iniquitáte a fácie eórum, et ego dispérdam eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis laevigátis: mansiúnculas in arca fácies, et bitúmíne línies intrínsecus et extrínsecus. Et sic fácies eam: Trecentórum cubitórum erit longitúdo arcae, quinquaginta cubitórum latitúdo, et triginta cubitórum altitúdo illius. Fenéstram in arca fácies, et in cúbito consummábis summitátem ejus: óstium autem arcae pones ex látere: deórsum coenácula, et trístega fácies in ea. Ecce ego addúcam aquas dilúvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spíritus vitae est subter caelum. Univérssa quae in terra sunt, consuméntur. Ponámque foedus meum tecum: et ingrediéris arcam tu, et filii tui, uxor tua, et uxóres fillórum tuórum tecum. Et ex cunctis animántibus univérssae carnis bina indúces in arcam, ut vivant tecum: masculíni sexus, et femíníni. De volúcribus juxta genus suum, et de juméntis in génere suo, et ex omni réptili terrae secúndum genus suum: bina de ómnibus

életben maradjon. Végy tehát majd minden eledelből, ami enivaló, magaddal s hord be magadhoz, hogy elegendő legyen neked és nekik. Meg is cselekvé Noé mindazt, amit az Isten megparancsolt neki. Hatszázesztendő volt, amikor az özön vizei elárasztották a földet. Felszakada a nagy mélység minden forrása s megnyílnak az ég zsilipjei s lőn eső a földre negyven nap és negyven éjen át. Ugyancsak azon a napon méne be Noé meg Szém, Kám és Jáfet, a fiai, meg velük felesége s fiainak három felesége a bárkába, ők és minden állat faja szerint, s minden barom, faja szerint s minden csúszó-mászó, mely mozog a földön, faja szerint s minden, mi repül, faja szerint, minden madár s minden szárnyas. A bárka pedig tova haladt a vizeken. Végül igen elhatalmasodának a vizek a föld felett és elborítának minden magas hegyet az egész ég alatt: tizenöt könyökkel volt magasabb a víz, mint a hegyek, amelyeket elborított. Oda is vesze minden test, mely mozgott a földön, madár és barom, vad és minden csúszó-mászó, mely csúszik-mászik a földön — csak Noé marada meg s azok, kik vele voltak a bárkában. És százötven napig tarták hatalmukban

ingrediéntur tecum, ut possint vívere. Tolles igitur tecum ex ómnibus escis, quae mandi possunt, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, quam illis in cibum. Fecit igitur Noe ómnia, quae praecéperat illi Deus. Erátque sexcentórum annórum, quando dilúvii aquae inundavérunt super terram. Rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et cataractae caeli apértae sunt: et facta est plúvia super terram quadraginta diébus, et quadraginta nóctibus. In artículo diéi illius ingressus est Noe, et Sem, et Cham, et Japheth, filii ejus, uxor illius, et tres uxóres filiórum ejus cum eis in arcam: ipsi, et omne ánimál secundum genus suum, univérsaque jumentá in génere suo, et omne, quod movétur super terram in génere suo, cunctúmque volátile secundum genus suum. Porro arca felebátur super aquas. Et aquae praevaluérunt nimis super terram: opértique sunt omnes montes excélsi sub univérso caelo. Quíndecim cúbitis áltior fuit aqua super montes, quos operúerat. Consumptaque est omnis caro, quae movebátur super terram, volúcrum, animántium, bestiárum, omniúmque reptilium, quae reptant super terram. Remánsit autem solus Noe, et qui cum eo erant in arca.

a vizek a földet. Ekkor megemlékezék az Isten Noéről s minden állatról, meg minden baromról, mely vele volt a bárkában, és szelet fúvata a földre és elapadának a vizek. És bezárulának a mélység forrásai meg az ég zsilipjel s megszűnik az eső az égből. És visszahúzódának a vizek a földről, folyvást vissza, s százötven nap mulva apadni kezdenek. Mikor aztán negyven nap elmúlt, kinyitá Noé a bárka ablakát, amelyet készített s kibocsátá a hollót; az künn repülgetett, míg a vizek fel nem száradtak a földön, de nem tére vissza. Kibocsátá utána a galambot is, hogy lássa, megszűntek-e már a vizek a föld színén. Az, mivel nem talált helyet, hol megpihessen lába, visszatére hozzá a bárkára: vizek voltak ugyanis még az egész földön, mire ő kinyujtá kezét, megfogá és bevevé a bárkába. Miután pedig várt még másik hét napig, újra kibocsátá a galambot a bárkából. Ez aztán este felé visszatére hozzá és zöldlevelű olajfagallyat hoz a csőrében. Megérté tehát Noé, hogy megszűnt a víz a földön. Mindazonáltal még másik hét napig vára, aztán kibocsátá a galambot s az többé nem tére vissza hozzá. Szóla ekkor az Isten Noéhez, mondván: Szállj ki a

Obtinueruntque aquae terram centum quinquaginta diebus. Recordatus autem Deus Noe, cunctorumque animantium, et omnium jumentorum, quae erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, et imminutae sunt aquae. Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractae caeli: et prohibitae sunt pluviae de caelo. Reversaeque sunt aquae de terra euntes, et redeuntes: et coeperunt minui post centum quinquaginta dies. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram arcae, quam fecerat, dimisit corvum, qui egrediebatur, et non revertebatur, donec siccarentur aquae super terram. Emisit quoque columbam post eum, ut videret si jam cessassent aquae super faciem terrae. Quae cum non invenisset, ubi quiesceret pes ejus, reversa est ad eum in arcam: aquae enim erant super universam terram: extenditque manum, et apprehensam intulit in arcam. Expectatis autem ultra septem diebus állis, rursus dimisit columbam ex arca. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivae viridibus fóliis in ore suo. Intelléxit ergo Noe, quod cessassent aquae super terram. Expectavitque nihilominus septem állios dies: et emisit columbam, quae non

bárkából, te és feleséged, fiaid meg fiaid feleségei véded. Hozz ki magaddal minden állatot, mely nálad vagy, minden testet, szárnyast, barmot s minden csúszó-mászót, mely csúszik-mászik a földön s járjatok-keljetek a földön: szaporodjatok és sokasodjatok rajta. Kiszálla tehát Noé és fiai, felesége meg fiainak feleségei vele és kijöve a bárkából valamenyny állat, barom és csúszó-mászó, mely csúszik-mászik a földön, faja szerint. Ekkor Noé oltárt építte az Úrnak s vön minden tiszta baromból és madárból, és egészen elégő áldozatokat mutata be az oltáron. És megérzé az Úr a kedves illatot.

cribus mundis, óbtulit holocáusta super altáre. Odorátusque est Dóminus odórem suavitátis.

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *Ŕ.* Álljatok föl!

Isten, változhatatlan erő és örök világosság, tekints kegyesen egész Egyházad csodálatos misztériumára s az emberi nem üdvösségének művét örök terveid szerint megbékélve hajtsd végre; hogy így az egész világ lássa és tapasztalja, hogy a lesujtottakat felemeled, az elavultakat megújítod s minden helyreáll, az által akitől ered, Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által: Ki veled él.

est reversa ultra ad eum. Locútus est autem Deus ad Noe, dicens: Egrédere de arca, tu, et uxor tua, filii tui, et uxóres fillórum tuórum tecum. Cuncta animántia, quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatílibus, quam in béstiis, et univérsis reptílibus, quae reptant super terram, educ tecum, et ingredimíni super terram: créscite, et multiplicámíni super eam. Egrésus est ergo Noe, et filii ejus, uxor illius, et uxóres filiórum ejus cum eo. Sed et ómnia animántia, juménta, et reptília, quae reptant super terram, secúndum genus suum, egréssa sunt de arca. Aedificávit autem Noe altáre Dómino: et tollens de cunctis pecóribus, et volú-

Orémus. Flectámus génu. *Ŕ.* Leváte.

Deus, incommutábilis virtus, et lumen aetérnum: réspice propítius ad totíus Ecclésiae tuae mirábile sacraméntum, et opus salútis humánae, perpétuae dispositiónis effectú tranquíllius operáre; totúsque mundus experiátur et vídeat dejécta érigi, inveteráta renovári, et per ipsum redíre ómnia in íntegrum, a quo sump-sére princípium: Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum.

Harmadik jövendölés. (Mózes I. 22, 1—19.)

Ábrahám, a «mi hitünk atyja». Az ő hívő és engedelmes lelkülete mutatja, hogy minő hitnek és készséges engedelmességnek kell lennie a megkeresztelendőkben, hogy az Ábrahámnak adott és az Egyházban megvalósult ígéretnek részesei lehessenek.

Ama napokban: Próbára tevő az Isten Ábrahámot és mondá neki: Ábrahám, Ábrahám! Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá neki az Isten: Vedd egyszülött fiadat, kit szeretsz, Izsákot s menj el a Gondoskodás földére s áldozd fel ott egészen eléggő áldozatul az egyik hegyen, amelyet majd mutatok néked. Felkele erre Ábrahám az éjtszakából, megnyergelé szamarát, maga mellé vevé két legényét meg Izsákot, a fiát, s miután fát hasogatott az egészen eléggő áldozathoz, elindula arra a helyre, amelyet az Isten meghagyott neki. A harmadik napon, mikor felemelte szemét, meglátá azt a helyet a messziségben. Mondá erre legényeinek: Várjatok itt a számmal; én meg a gyermek elsietünk amoda s ha imádkoztunk, visszatérünk hozzátok. Vevé tehát az egészen eléggő áldozatra való fát s feltevé Izsákra, a fiára, ő maga meg a tüzet és a kardot vitte a kezében. Amint így ketten együtt mendegéltek, mondá Izsák az atyjának: Atyám! Az felelé: Mit akarsz, fiam? Íme, mondá amaz, itt a tűz meg a fa, de hol van az egé-

In diébus illis: Tentávit Deus Abraham, et dixit ad eum: Abraham, Abraham. At ille respóndit: Adsum. Ait illi: Tolle filium tuum unigénitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocáustum super unum móntium, quem monstrávero tibi. Igitur Abraham de nocte consúrgens, stravit ásinum suum: ducens secum duos júvenes, et Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocáustum, ábiit ad locum, quem praecéperat ei Deus. Die autem tertio, elevátis óculis, vidit locum procul: dixitque ad púeros suos: Exspectáte hic cum ásino: ego, et puer illuc usque properánte, postquam adoravérimus, revertémur ad vos. Tulit quoque ligna holocáusti, et impósuit super Isaac filium suum: ipse vero portábat in mánibus ignem, et gládium. Cumque duo pérgerent simul, dixit Isaac patri suo: Pater mi. At ille respóndit: Quid vis, filli? Ecce, inquit, ignis, et ligna: ubi est víctima holocáusti? Dixit autem Abraham: Deus providébit sibi víctimam holocáusti, filli mi.

szen elég áldozatra való állat? Mondá erre Ábrahám: Az Isten majd gondoskodik magának egészen elég áldozatra való állatról, fiam. Így mendégéltek együtt, míg eljutottak arra a helyre, amelyet az Isten mutatott neki; ott olárt épít, elrendezé rajta a fát s miután megkötözte Izsákot, a fiát, feltevé az olárt, a farakásra. Azzal kinyújtá kezét s megfogá a kardot, hogy levágja fiát. De íme, kiálta az Úr angyala a mennyből, mondván: Ábrahám, Ábrahám. Ő azt felelé: Itt vagyok. Mondá erre néki: Ne nyúljon kezed a gyermekhez s mit se csinálj neki: most már tudom, hogy féled az Istent s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél. Felemelé erre Ábrahám a szemét s megláta maga mögött egy kőst, mely szarvával megakadt a bozótban; elhozá és azt áldozá fel egészen elég áldozatul a fia helyett. Annak a helynek pedig ezt a nevet adá: Gondoskodik az Úr! Azért mondják mindmáig: A hegyen majd gondoskodik az Úr! Erre ismét szólítá az Úr angyala Ábrahámot a mennyből, mondván: Enmagamra esküszöm, mondja az Úr, hogy mivel ezt megtetted s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél, megáldalak s megsokasítom ivadéko-

Pergébant ergo páriter: et venérunt ad locum, quem osténderat ei Deus, in quo aedificávit altáre, et désuper ligna compósuit: cumque alligáset Isaac filium suum, pósuit eum in altáre super struem lignórum. Extendítque manum, et arrípuit gládium, ut immoláret filium suum. Et ecce Angelus Dómini de caelo clamávit, dicens: Abraham, Abraham. Qui respóndit: Adsum. Dixitque ei: Non exténdas manum tuam super púerum, neque fácias illi quidquam: nunc cognóvi, quod times Deum, et non pepercísti unigénito filio tuo propter me. Levávit Abraham óculos suos, vidítque post tergum arietem inter vepres haeréntem córnibus, quem assúmens óbtulit holocáustum pro filio. Appellávitque nomen loci illius, Dóminus videt. Unde usque hódie dicitur: In monte Dóminus vidébit. Vocávit autem Angelus Dómini Abraham secúndo de caelo, dicens: Per memetípsum jurávi, dicit Dóminus: quia fecísti hanc rem, et non pepercísti filio tuo unigénito propter me: benedicám tibi, et multiplicábo semen tuum sicut stellas caeli, et velut arénam, quae est in líttore maris: possidébit semen tuum portas inimicórum suórum, et benedicéntur in sémine tuo omnes gentes terrae,

dat, mint az ég csillagait s mint a tengerpart fövenyét: ivadékok fogja bírni ellenségeinek kapuit s ivadékokban nyer áldást a föld minden nemzete, mivel engedelmeskedtél szavamnak. Erre Ábrahám visszatérel legényeihez s elmenének együtt Bersábéba és ott lakozék.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl Isten, minden hívő legfőbb Atyja, ki az ígéret fiait szent kegyelmed bősége által az egész föld kerékességén megsokasítod s a hűvélti misztériumok által esküd szerint szolgálodat Ábrahámot, valamennyi nép atyjává teszed, add, hogy népeid méltók legyenek arra a kegyelemre, mellyel őket örökségedbe meghívtad. A mi Urunk.

Orémus. *V.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Deus, fidelium Pater summe, qui in toto orbe terrarum, promissionis tuae filios diffusa adoptionis gratia multiplicas: et per paschale sacramentum, Abraham puerum tuum universarum, sicut jurasti, gentium efficit patrem; da populis tuis digne ad gratiam tuae vocationis introire. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Negyedik jövendölés. (Mózes II. 14, 24—31; 15, 1.)

Az izraeliták átvonulása a Vörösfengeren, a keresztségnek az előképe volt. Ebben Jézus a keresztfájával, mint Mózes a vesszővel, utat nyit számunkra. A bűnök szolgaságából, — ezek a keresztvízben megsemmisülnek, — elvezet minket Isten fiainak szabadságára.

Ama napokban: Mikor eljött a hajnali órállás ideje, íme, rátekintte az Úr a tűz- és felhőoszlopból az egyiptomiak táborára és megbontá hadseregüket és kidönté harci szekereik kezeiket, úgyhogy megfeneklettek. Mondák ekkor az egyiptomiak: Fussunk Izrael elől, mert az Úr harcol értünk ellenünk. Mondá azonban az Úr Mózesnek: Nyujtsd

In diébus illis: Factum est in vigilia matutina, et ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis, et nubis, interfecit exercitum eorum: et subvertit rotas curruum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Aegyptii: Fugiámus Israel: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dominus ad Moysen: Extende

ki kezedet a tenger fölé, hogy térjenek vissza a vizek, rá az egyiptomiakra, harciszekereikre és lovasaikra. Mikor aztán Mózes kinyújtotta kezét a tenger fölé, az hajnalban visszatére előbbi helyére és a vizek nekifutának a menekülő egyiptomiaknak s az Úr belesodrá őket a habok közepébe. Így a visszatérő vizek elboríták a fáraó egész hadseregének harciszekereit s lovasait, kik utánuk nyomultak a tengerbe: egy sem marada meg közülük. Izrael fiai azonban átkelének a kiszáradt tenger közepén, miközben a víz olyan volt jobbjuk és baljuk felől, mint a kőfal. Így szabadítá meg az Úr azon a napon Izraelt az egyiptomiak kezéből. Mikor aztán látták a megholt egyiptomiakat a tenger partján s azt a nagy hatalmat, melylyel az Úr velük elbánt, félé a nép az Urat és hívének az Úrnak és szolgájának, Mózesnek. Akkor éneklék Mózes és Izrael fiai ezt az éneket az Úrnak, mondván:

Bőjti ének. (Ex 15, 1–2.) Énekeljünk az Úrnak, mert fenségeset mívelt: lovat és rajtaülőt a tengerbe vetett: segítőm és oltalmazóm lett üdvösségemre. *Ű.* Ó az én Istenem, hadd dicsóljem, Atyámnak Istene, hadd magasztalom. *Ű.* Olyan az Úr, mint a hősi harcos: Mindenható az ő neve.

manum tuam super mare, ut revertántur aquae ad Aegyptios super currus, et équites eórum. Cumque extendísset Móyses manum contra mare, revérsus est primo dilúculo ad priórem locum: fugientibúsque Aegyptiis occurrérunt aquae, et invólvit eos Dóminus in médiis flúctibus. Reversaeque sunt aquae, et operuérunt currus, et équites cuncti exércitus Pharaónis, qui sequéntes ingrési fuerant mare: nec unus quidem supérfruit ex eis. Fílii autem Israel perrexérunt per médium sicci maris, et aquae eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris: liberavíque Dóminus in die illa Israel de manu Aegyptiórum. Et vidérunt Aegyptios mórtuos super litus maris, et manum magnam, quam exercúerat Dóminus contra eos: timúitque pópulus Dóminum, et credidérunt Dómino, et Móysi servo ejus. Tunc cécinít Móyses, et fílii Israel carmen hoc Dómino, et dixérunt:

Tractus. (Exodi 15, 1 et 2.) Cantémus Dómino: glóriose enim honorificátus est: equum, et ascensórem projécit in mare: adjútor, et protéctor factus est mihi in salútem. *Ű.* Hic Deus meus, et honorificábo eum: Deus patris mei, et exaltábo eum. *Ű.* Dóminus cónterens bella: Dóminus nomen est illi.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl!

Isten, kinek hajdani csodáit korunkban is látjuk tündökölni, midőn az újjászületés vize által a népek üdvösségére azt eszközlöd, amit erős karoddal egy népnek az egyiptomiak üldözésétől való megszabadítására műveltél, engedd, hogy Ábrahám fiainak és a választott népnek méltósága az egész világ teljességére átmenjen. **A mi Urunk.**

Orémus. *V.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Deus, cujus antiqua miracula étiam nostris saeculis coruscáre sentimus: dum quod uni pópulo, a persecutióne Aegyptiaca liberándo, dexteráe tuae poténtia contulisti, id in salútem géntium per aquam regeneratiónis operáris: praesta; ut in Abrahae filios, et in Israelliticam dignitátem totius mundi tránseat plenitúdo. **Per Dóminum.**

Ötödik jövendölés. (Izaiás 54, 17; 55, 1—11.)

Isten hív Izaiás próféta által a keresztség vizéhez. És Izaiás jövendöbe látó lélekkel magasztalja a Messiás birodalmát, melynek tagjaivá tett minket is a keresztség.

Ez az Úr szolgáinak örök-része, és az ő igazságuk nálam, úgymond az Úr. Ti szomjazók, jöjjetek a vizekhez mindnyájan, s akiknek nincsen pénzetek, siessetek, vegyetek és egyetek; jöjjetek, vegyetek pénz nélkül és minden ellenérték nélkül bort és tejet. Miért fordítjátok e pénzt arra, ami nem kenyér, és keresményeteket arra, ami jól nem lakat? Hallgassatok, hallgassatok reám, s akkor jót esztek, és kövér ételekben gyönyörködhetek. Hajtsátok hozzám fületeket, jöjjetek hozzám, hallgassatok ide, s akkor élni fog lelketek; és én örök szövetséget kötök veletek, a Dávidnak megígért állandó irgalmaság szerint. Ime tanuul ad-

Haec est heréditas servórum Dómini: et justítia eórum apud me, dicit Dóminus. Omnes sitiéntes veníte ad aquas: et qui non habétis argéntum, properáte, émite, et comédite: venite, émite absque argénto, et absque ulla commutatióne, vinum, et lac. Quare appénditis argéntum non in pá nibus, et labórem vestrum non in saturitáte? Audíte audiéntes me, et comédite bonum, et delectábitur in crassitúdine ánima vestra. Inclináte aurem vestram, et venite ad me: audíte, et vivet ánima vestra, et fériam vobiscum pactum sempitérnum, misericórdias David fidéles. Ecce testem pópulis dedi eum, ducem, ac praeeptórem géntibus. Ecce

tam őt a népeknek, vezérül és parancsolóul a nemzeteknek. Ime hívsz majd oly nemzetet, melyet nem ismertél, és nemzetek, melyek nem is ismertek téged, hozzád sietnek, az Úrért, a te Istenedért, Izrael Szentjéért, ki megdicsőített téged. Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok őt segítségül míg közel van. Hagyja el útját az istentelen, gondolatait a gonosz férfiú, és térjen vissza az Úrhoz, ki megkönyörül rajta, és Istenünkhöz, mert kész ő a megbocsátásra. Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgymond az Úr. Mert amennyivel magasabbak az egek a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, az én gondolataim a ti gondolataitoknál. És amint lehull a zápor és a hó az égből, és oda többé vissza nem tér, hanem megítatja a földet, megöntözi és megtermékenyíti, és magot ad a magvetőnek és kenyeret az evőnek: úgy lesz az én ígém is, mely szájamtól kimegy; nem tér az vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi mindazt, amit akarok, küldöm, úgymond a minden-

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl. Örök, mindenható Isten, szaporítsd szent neved dicső-

gentem, quam nesciēbas, vocābis: et gentes, quae te non cognoverunt, ad te current propter Dōminum Deum tuum, et sanctum Israel, quia glorificāvit te. Quae-rite Dōminum, dum inveniri potest: invocāte eum, dum prope est. Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dōminum, et miserēbitur ejus, et ad Deum nostrum: quōniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes meae cogitationes vestrae: neque viae vestrae, viae meae, dicit Dōminus. Quia sicut exaltantur caeli a terra, sic exaltatae sunt viae meae a viis vestris, et cogitationes meae a cogitationibus vestris. Et quōmodo descendit imber, et nix de caelo, et il-luc ultra non revētitur, sed inēbriat terram, et infundit eam, et germināre eam facit, et dat semen serenti, et panem comedenti; sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet quaecumque volui, et prosperabitur in his, ad quae misi illud: dicit Dōminus omnipotens.

és végrehajtja azt, amire mindenható Úr.

Oremus. *Ű.* Flectāmus genua. *R.* Levāte.

Omnipotens sempiternus Deus, multiplica in hono-

ségére azt, mit atyáink hitéért megígértél s terjeszd el az ígért fiait szent örökbe-fogadás által, hogy aminek bekövetkezéséről az ősidők szentjei nem kételkedtek, azt Egyházad immár nagyrészt teljesültnek lássa. A mi Urunk.

rem nóminis tui, quod patrum fidei sponondisti: et promissionis filios sacra adoptione dilata; ut, quod priores sancti non dubitaverunt futurum, Ecclesia tua magna iam ex parte cognoscit implendum. Per Dóminum.

Hatodik jövendölés. (Baruk 3, 9—38.)

Az igazi bölcseségről szól a próféta. Ez nem a világ flainak bölcsesége, mert az a pusztulásba vezet, hanem az Isten bölcsesége és szeretete, mert ez elvezet a keresztséghez, az örök élet forrásához.

Halld meg Izrael, az élet parancsait, figyelj, hogy okosságot tanulj! Hogy van az, Izrael, hogy ellenség földén vagy? Elaggottál az idegen földön, fertőzött vagy, mint a halottak, azok közé számítanak, kik leszállnak az alvilágba! Elhagytad a bölcsesség forrását! Ha az Isten útján jártál volna, bizonytal örökké békében lakhatnál! Tanuld meg: hol az okosság, hol az erő, hol az értelem, — hogy azt is megtanuld: hol a hosszú élet és a jólét, hol a ragyogó szem és a béke? Ki találta meg annak helyét, és ki hatolt be kincseibe? Hol vannak a nemzetek fejedelmei, a föld vadállatainak urai, kik az ég madaraival játszanak, kik ezüstöt halmoznak össze meg aranyat, amelyben bíznak az emberek és amely után vég nélkül törtetnek? Kik ezüstért fáradtak, érte-

Audi Israel mandata vitae: auribus percipe, ut scias prudentiam. Quid est, Israel, quod in terra inimicorum es? Inveterasti in terra aliéna, coinquinatus es cum mórtuis: deputatus es cum descendéntibus in inférnum. Dereliquisti fontem sapiéntiae. Nam si in via Dei ambulásses, habitásses úti que in pace sempitérna. Disce ubi sit prudentia, ubi sit virtus, ubi sit intelléctus: ut scias simul ubi sit longitúrnitas vitae, et victus, ubi sit lumen oculórum, et pax. Quis invenit locum ejus? et quis intrávit in thesauros ejus? Ubi sunt principes géntium, et qui dominántur super béstias, quae sunt super terram? qui in ávibus caeli ludunt, qui argéntum thesaurizant, et aurum, in quo confidunt hómines, et non est finis acquisitionis eórum? qui argéntum fábricant, et solliciti sunt, nec

szorgoskodtak, és kiknek cselekedetei érthetetlenek? Eltűntek ők, leszálltak az alvilágba, és mások léptek helyükbe. Ifjabbak látták meg a napvilágot és laktak a földön, de a fegyelem útját nem ismerték, és nem értették meg ösvényeit; fiaik sem tudták felfogni, távol maradt az tőlük is. Nem hallottak róla Kánaán földén, Temánban sem látták. Ágár fiai, kik a földi okosságot kutatják, Merra és Temán kereskedői, a mesemondók, kik kutatják az okosságot és az értelmet, szintén nem ismerték fel a bölcsesség útját és nem gondoltak ösvényeire. Ó, Izrael, mily nagy az Isten háza, mily nagy az ő birtokának helye! Nagy és határtalan, fölséges és megmérhetetlen! Ott vannak azok a hírneves óriások, kik az ősidőkben éltek, hatalmas természetűek, hadakozáshoz értők: nem őket választotta ki az Úr, és nem ők találták meg a tudás útját. Elvesztek, mert nem volt bölcsességük, elvesztek a saját oktalanságuk miatt. Ki ment fel az égbe, hogy birtokba vegye, és ki hozta le a fellegekből? Ki kelt át a tengeren, hogy reá akadjon, és elhozza szőnaranyért? Nincs senki sem, ki ismerhetné utait, sem aki fel tudná kutatni ösvényeit; csak a Mindentudó ismeri,

est inventio operum illorum? Exterminati sunt, et ad inferos descendérunt, et álli loco eorum surrexérunt. Júvenes vidérunt lumen, et habitavérunt super terram: viam autem disciplinae ignoravérunt, neque intellexérunt sémitas ejus, neque filii eorum suscepérunt eam, a fácie ipsorum longe facta est: non est audita in terra Chánaan, neque visa est in Theman. Filii quoque Agar, qui exquirunt prudentiam, quae de terra est, negotiatores Merrhae, et Theman, et fabulatores, et exquisitores prudentiae, et intelligentiae: viam autem sapientiae nesciérunt, neque commemorati sunt sémitas ejus. O Israel, quam magna est domus Dei, et ingens locus possessionis ejus! Magnus est, et non habet finem: excelsus, et immensus. Ibi fuérunt gigantes nominati illi, qui ab initio fuérunt, statúra magna, scientes bellum. Non hos elégit Dóminus, neque viam disciplinae invenérunt: propterea periérunt. Et quóniam non habuérunt sapientiam, interlérunt propter suam insipientiam. Quis ascéndit in caelum, et accépit eam, et edúxit eam de núbibus? Quis transfretávit mare, et invénit illam? et áttulit illam super aurum eléctum? Non est qui possit scire vias ejus, neque qui

és találta meg okosságával: Ő, ki örök időre megalapította a földet, és betöltötte barmokkal meg négylábú állatokkal. Ki elküldi a fényt, s az elmegyén, és ha hívja, remegve engedelmeskedik neki. A csillagok örömmel ragyognak örhe-lyükön, ha hívja őket, azt mondják: «Itt vagyunk!» — és készséggel ragyognak alkotójuknak. Ő a mi Istenünk, Hozzá senki sem hasonlítható. Ő ismeri a bölcseségnek minden útját, s azt szolgáljának, Jákobnak adta át, Izraelnek, az ő kedveltjének. Ezután megjelent a földön s az emberekkel társalgott.

Könyörögjünk. *Ű.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl Isten, ki Egyházadat a népek meghívása által mindenkor gyarapítod, engedd kegyesen, hogy akiket a keresztség vizével lemosol, azokat folytonos oltalmazd. A mi Urunk.

Hetedik jövendölés. (Ezekiel 37, 1—14.)

A halottak mezeje, melyet a próféta látott, az áteredő bűnben sínylődő emberiség képe. De az Isten Igéjére új élet száll a csontokba és új nép keletkezik. Így a keresztségben is Isten szava által új életre kelnek az addig halott lelkek és az Úr Igéje által Istennek új népe születik meg.

A ma napokban: Iőn rajtam az Úr keze és kivezett az Úr lelkében, és letett a mező közepén, mely telve volt csontokkal. És körülvitt engem mellettük mindenfelé; igen nagy volt a számuk a

exquirat sémitas ejus: sed qui scit univérſa, novit eam, et adinvénit eam prudentia ſua: qui praeparávit terram in aetérno tēpore, et replévit eam pecúdíbus, et quadrupédibus: qui emittit lumen, et vadit: et vocávit illud, et obédit illi in tremóre. Stellae autem dedérunt lumen in custódiis ſuis, et laetatae ſunt: vocatae ſunt, et dixerunt: Adſumus: et luxérunt ei cum jucunditate, qui fecit illas. Hic eſt Deus noſter, et non aeſtimábitur álius advérſus eum. Hic adinvénit omnem viam diſciplínae, et trádidit illum Jacob púero ſuo, et Iſrael dilécto ſuo. Poſt haec in terris viſus eſt, et cum homínibus converſátus eſt.

O rémus. *Ű.* Flectámus genua. *R.* Leváte.

Deus, qui Ecclésiám tuam ſemper géntium vocatióne multiplicas: concéde propítius; ut, quos aqua baptíſmatis ábluis, continúa protec-tióne tueáris. Per Dóminum.

In diébus illis: Facta eſt ſuper me manus Dómini, et edúxit me in ſpírítu Dómini: et dimíſit me in médio campi, qui erat plenus óssibus: et circumdúxit me per ea in gyro: erant autem

mező színén, és teljesen ki voltak száradva. És mondotta nekem: Emberfia, vajjon életre kelnek még ezek a csontok? És mondtam: Uram, Istenem! Te tudod! És mondotta nekem: Prófétálj ezekről a csontokról, és mondjad nekik: Ti száraz csontok, halljátok meg az Úr igéjét! Így szól az Úr Isten a csontokhoz: Ime én lelket bocsátok belétek, hogy életre keljete! És izmokat adok reátok, húst növesztek rajtatok, bőrrrel vonlak be és lelket adok nektek, hogy éljete; és megtudjátok, hogy én vagyok az Úr. Erre én profétáltam, amint nekem megparancsolta; és miközben profétáltam, zaj támadt és ime zúgás lőn, és egyik csont a másikhoz közeledett, mindegyik az ő izületéhez. És én azt láttam, hogy ime rajtuk izom és hús nőtt, és bőr feszült ki rajtuk, de lelkük nem volt. És mondotta nekem: Prófétálj a léleknek; profétálj, emberfia, és mondd a léleknek: Így szól az Úr Isten: A négy szél tájékáról jöjj elő, lélek, és fújj ezekre a megöltekre, hogy új életre keljenek! És profétáltam, amint nekem megparancsolta; és beléjük szállt a lélek, és életre keltek; a lábukra álltak, mint valami igen nagy sereg. És mondotta nekem: Emberfia, mindez a csont Izrael

multa valde super fáciem campí, siccaque: vehementer. Et dixit ad me: Fili hóminis, putasne vivent ossa ista? Et dixi: Dómine Deus, tu nosti. Et dixit ad me: Vaticináre de óssibus istis; et dices eis: Ossa árida audite verbum Dómini. Haec dicit Dóminus Deus, óssibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivétis. Et dabo super vos nervos, et succrescere fáciem super vos carnes, et superexténdam, in vobis cutem: et dabo vobis spíritum, et vivétis et sciétis quia ego Dóminus, Et prophetávi sicut praecéperat mihi: factus est autem sónitus prophetánte me, et ecce commótió: et accessérunt ossa ad ossa, unumquódque ad junctúram suam. Et vidi, et ecce super ea nervi et carnes ascendérunt: et exténta est in eis cutis désuper, et spíritum non habébant. Et dixit ad me: Vaticináre ad spíritum, vaticináre fili hóminis, et dices ad spíritum: Haec dicit Dóminus Deus: A quátuor ventis veni spíritus, et insúffla super interféctos istos, et reviviscant. Et prophetávi sicut praecéperat mihi: et ingrésus est in ea spíritus, et vixérunt: steterúntque super pedes suos exércitus grandis nimis valde. Et dixit ad me: Fili hóminis,

háza; űk azt mondják: Kiszáradtak csontjaink, elveszett a reménységünk, elvesztünk! Azért prófétájj és mondjad nekik: Így szól az űr Isten: Ime én megnyitom sírhantjaitokat és kihozlak titeket sírjaitokból, én népem, és bevezetlek titeket Izrael földére. És megtudjátok, hogy én vagyok az űr, amikor majd megnyitom sírjaitokat és kihozlak titeket sírhantjaitokból, én népem! És belétek adom lelkemet, hogy életre keljeteK és nyugodt lakóhelyet adok nektek földeteken; a mindenható űr.

Könyörögjünk. *V.* Hajtsunk térdet. *R.* Álljatok föl! Isten, ki minket a húsvéti misztérium megűlésére mindkét szövetség lapjain tanítasz; engedd megismerűnk irgalmasságodat, hogy a jelenleg nyert adományok a jövődű javaknak bizalommal teljes várására buzdítsanak. A mi Urunk.

ossa haec univűrsa, domus Israel est: ipsi dicunt: Aruerunt ossa nostra, et pėriit spes nostra, et abscıssi sumus. Proptėrea vaticināre, et dices ad eos: Haec dicit Dóminus Deus: Ecce ego apėriam tũmulos vestros, et edũcam vos de sepũlchris vestris, pópulus meus: et indũcam vos in terram Israel. Et sciėtis, quia ego Dóminus, cum aperũero sepũlchra vestra, et edũxero vos de tũmulis vestris, pópule meus: et dėdero spĩritum meum in vobis, et vixėritis, et requiescere vos fāciam super humum vestram: dicit Dóminus omnĩpotens.

Orėmus. *V.* Flectāmus gėnua. *R.* Levāte. Deus, qui nos ad celebrāndum paschāle sacramėntum, utriũsque testamėnti pāginis instruis: da nobis intelligere misericórdiam tuam; ut ex perceptiõne praesentium mũnerum, firma sit exspectātio futurorum. Per Dóminum.

Nyolcadik jűvendűlės. (Izaiás 4, 1—6.)

Isten új népének dicsűsėge tárul fel elűttűnk Izaiás jűvendűlėsűből. A megváltás gyűműlcsekėnt «az űr lemossa Sion leányának szennyét és elveszi Jeruzsálem adósságát» (t. i. a bűnűket) a keresztsėg által és a megkereszteltekek «szent» lesz a nevűk.

Azon a napon hét asszony ragad majd meg egy fėrűiut, és így szól: A saját kenyereűket essűk, s a aját ruhánkba űltűzűnk;

Aprehėdent septem mulieres virum unum in die illa, dicėntes: Panem nostrum comedimus, et vestimėntis nostris operiėmur:

csak hadd viselhessük nevedet, vedd le rólunk a gyalázatot! Azon a napon az Úr sarjadéka ékességben és dicsőségben leszen, s a föld gyümölcse felséges leszen, és ujjonganak majd, kik megmaradnak Izraelből. És leszen, hogy mindazt, aki Sionban megmarad, és Jeruzsálemben életben marad: szentnek hívják majd, mindazt, aki az élők jegyzékében van Jeruzsálemben. És az Úr majd kimossa Sion leányainak szennyét, és Jeruzsálem vérbűnét kimossa belőle az ítélet lelkével és a tűz lelkével. És teremt az Úr a Sion hegyének egész helye fölé és afölé, ahol ott az ő segítségét kéri, nappalra felhőt, és éjjelre füstöt és lobogó tűzhöz hasonló fényességet, mert minden dicsőség felett ott lesz az ő oltalma. És mint a sátor, árnyékot nyújt nappal a forróság ellen, és védelmet meg rejtekhelyet a

tantúmmodo invocétu nomen tuum super nos, aufe opprobrium nostrum. In die illa erit germen Dómini in magnificentia, et glória, et fructus terrae sublimis, et exultatio his, qui salváti fuerint de Israel. Et erit: Omnis qui relictus fuerit in Sion, et residuus in Jerúsalem, sanctus vocábitur, omnis qui scriptus est in vita in Jerúsalem. Si ablúerit Dóminus sordes filiárum Sion, et sanguinem Jerúsalem láverit de médio ejus, in spíritu iudicii, et spíritu ardóris. Et creábit Dóminus super omnem locum montis Sion, et ubi invocátus est, nubem per diem, et fumum, et splendórem ignis flammántis in nocte: super omnem enim glóriam protéctio. Et tabernáculum erit in umbráculum diéi ab aestu, et in securitátem, et absconsiónem a túrbine, et a plúvia. fergeget és az eső ellen.

Böjti ének. (Iz. 5, 1-2.) Szőleje volt szerelmesemnek igen termékeny hegytetőn. ¶. Sövényel körülvette, a köveket kiszedte belőle, és szépen beültette közepén tornyot épített. ¶. És sajtót vágott ki benne: a seregek Urának szállója ugyanis Izrael háza.

Könyörögjünk. ¶. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl Isten, ki a szent próféták

Tractus. (Is. 5, 1 et 2.) Vinea facta est dilecto in cornu, in loco úberi. ¶. Et maceriam circúmdedit, et circumfódit: et plantávit vineam Sorec, et aedificávit turrim in médio ejus. ¶. Et tórcular fodit in ea: vinea enim Dómini Sábáoth, domus Israel est.

Orémus. ¶. Flectámus génuá. R. Leváte. Deus, qui in ómnibus Ec-

szaval által Egyháznak valamennyi fiain megmutatad, hogy uralkodásod minden helyén jó magvak vetője és kiváló szőlővesszők művelője vagy; add népeidnek, kiket szőlődnék és vetésednek is szoktál nevezni, hogy a tövisek és bojtorjánok gyomjait magukból kirirtsák és bő termésre méltók legyenek. A mi Urunk Jézus Krisztus.

Kilencedik jóvendülés. Mózes

A húsvéti Bárány vérének megváltó ereje szállt ránk a keresztségkor és megmentett a pokolba bukástól.

Könyörögjünk. V. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl.

Örök mindenható Isten, ki minden műved elrendezésében csodálatos vagy, lássák át megváltottaid, hogy kezdetben a világ teremtese, nem volt fölségebb mű, mint az, midőn az idők teljében húsvéti bárányunk, Krisztus magát föláldozta: Ki veled él.

Tizedik jóvendülés. (Jónás

Ninive megmenekülése Jónás tanítására történt és az ő bűnbánatuk gyümölcse volt. Hasonló bűnbánó lélekkel és új életre kész elhatározással kell a keresztséghez járulnunk.

Könyörögjünk. V. Hajtsunk térdet. R. Álljatok föl.

Isten, ki a különböző népeket neved megvallásában egyesítetted, engedd nekünk, hogy akarjuk és meg is tehessük, amiket parancsolsz, és így az örök boldogságra meghívott népek a hitben és jócselekedetekben egyek legyenek. A mi Urunk.

clésiae tuae filiis, sanctorum prophetarum voce manifestasti, in omni loco dominationis tuae satorem te bonorum seminum, et electorum palmitum esse cultorem: tribue pópulis tuis, qui et vinearum apud te nómine censentur, et ségetum; ut, spinarum, et tribulorum squalore resecato, digna efficiantur fruge foecúndi. Per Dóminum.

11, 12, 1—11.) (Lásd 471. l.)

Oremus. V. Flectámus genua. R. Leváte.

Omnípotens sempitérne Deus, qui in ómnium óperum tuorum dispensatióne mirábilis es: intélligant redempti tui, non fuísse excellentius quod iníitio factus est mundus, quam quod in fine saeculorum Pascha nostrum immolátus est Christus: Qui tecum.

3, 1—10.) (Lásd 358. l.)

Oremus. V. Flectámus genua. R. Leváte.

Deus, qui diversitátem gentium in confessi óne tui nóminis adunásti: da nobis, et velle, et posse quae praecipis; ut pópulo ad aeternitátem vocáto, una sit fides méntium, et ple-tas acti ónum. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum, Filium tuum.

Tizenegyedik jövendölés. (Mózes V. 31, 22—30.)

Mózes búcsúbeszéde egyúttal komoly szavakkal inti a megkeresztelendőket, hogy a keresztségben kötött új szövetséget hiven őrizték meg.

Ama napokban: Mózes leírta az éneket s megtanította reá Izrael fiait. Majd parancsola az Úr Józsuének, Nún fiának, mondván: Légy erős és bátor, mert te vezeted be Izrael fiait arra a földre, amelyet ígértem és én veled leszek. Mikor aztán Mózes teljesen leírta egy könyvbe e törvény ígét, parancsola a levitáknak, kik az Úr szövetségládáját hordozzák, mondván: Vegyétek e könyvet és tegyétek az Úr, a ti Isteneitek szövetségládája mellé, hogy ott bizonyosságul szolgáljon ellened. Ismerem ugyanis ellenszegüléset és nyakasságodat. Még éltémben és veletek jártomban is mindig ellene szegültetek az Úrnak: mennyivel inkább, ha meghalok! Gyűjtsétek elém törzsről-törzsre valamennyi véneteket és előjárótokat, hadd mondjam el fülük hallatára ezeket az ígéket s hadd hívjam fel bizonyosságul ellenük az eget és a földet, hiszen tudom, hogy halálom után gonoszul fogtok cselekedni s hamar letértek arról az útról, amelyet meghagytam néktek, miért is utólrénektek a bajok az idők folyamán, amikor azt cselekszitek, ami

In diébus illis: Scripsit Móyses cánticum, et dócuít filios Israel. Praecepítque Dóminus Jósue filio Nun, et ait: Confortáre, et esto robústus: tu enim introduces filios Israel in terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit Móyses verba legis hujus in volúmine, atque complévit: praecépit Levítis, qui portábant arcam foederis Dómini, dicens: Tóllite librum istum, et pónite eum in látere arcae foederis Dómini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimoniúm. Ego enim scio contentiónem tuam, et cervícem tuam duríssimam. Adhuc vivénte me, et ingrediónte vobiscum, semper contentióse egístis contra Dóminum: quanto magis cum mórtuus fuero? Congregáte ad me omnes majóres natu per tribus vestras, atque doctóres, et loquar audiéntibus eis sermónes istos, et invocábo contra eos caelum, et terram. Novi enim quod post mortem meam inique agétis, et declinábitis cito de via, quam praecépi vobis: et occúrrent vobis mala in extrémó tempore, quando fecéritis malum in conspéctu Dó-

gonosz az Úr színe előtt, hogy ingereljétek őt kezeitek műveivel. Erre elmondá Mózes Izrael egész gyülekezetének hallatára a következő ének igéit egészen végig.

Bőjti ének. (Mózes V. 32, 1-4.) Halljátok egek, amit szólok; hallja a föld szájam igéit. *℣.* Esőként csepegjen tanításom, harmatként hulljon szólásom. *℣.* Úgy, mint a zápor a pázsitra és mint az esőcsepp a sarjúra; hirdetem ugyanis az Úr nevét. *℣.* Ismerjétek el Istenünk fenségét; mert az Isten tettei tökéletesek és útjai mind helyesek. *℣.* Hűséges az Isten, hamisság nincs benne, igaz ő és őszinte.

Könyörögjünk. *℣.* Hajtsunk térdet. *℞.* Álljatok föl Isten, az alázatosak fölmagasztalója s az igazak erőssége, ki szent szolgád Mózes által elrendelted, hogy népedet szent éneked zengedezése által úgy oktassák, hogy ez a törvény ismételése nekünk is irányul szolgáljon, ébreszd föl hatalmadat az összes megigazult népek fölé s enyhítvén fenyegetésedet, nyujts vigasztalást, hogy mindnyájunknak bűneit megbocsátásoddal eltöröld és amivel bűnhődésünkre fenyegettél, az üdvösségünkre váljék. A mi Urunk.

mini, ut irritétis eum per ópera mánuum vestrarum. Locútus est ergo Móyses, audiénte univérso coetu Israel, verba cárminis hujus, et ad finem usque complévit.

Tractus. (Deut. 32, 1-4.) Atténde caelum et loquar: et áudiat terra verba ex ore meo. *℣.* Exspectétur sicut plúvia elóquium meum: et descendant sicut ros verba mea. *℣.* Sicut imber super gramen, et sicut nix super foenum: quia nomen Dómini invocábo. *℣.* Date magnítudinem Deo nostro: Deus, vera ópera ejus, et omnes viae ejus judícia. *℣.* Deus fidélis, in quo non est iníquitas: justus, et sanctus Dóminus.

Orémus. *℣.* Flectámus genua. *℞.* Leváte.

Deus, celsitúdo humílium, et fortitúdo rectórum, qui per sanctum Móysen púerum tuum, ita erudíre pópulum tuum sacri cárminis tui decantatióne voluisti, ut illa legis iterátio fletet étiam nostra diréctio: éxcíta in omnem justificátarum géntium plenítudinem poténtiam tuam, et da laetitiam, mitigándo terrórem; ut ómnium peccátis tua remissióne delétis, quod denuntiátum est in últiónem, tránseat in salutem. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Tizenkettedik jövendölés. (Dániel 3, 1—24.)

A három ifjú éneke a tüzeskemencében példa arra, hogyan kell a legnagyobb megpróbáltatások közt is diadalmas, hívő és énekelni tudó lélekkel kitartani ebben a hűségben, amit a keresztségkor fogadtunk, mert Isten nem hagy elpusztulni bennünket, akik a keresztségben gyermekei lettünk.

Ama napokban: Nábukodonozor király egy hatvan könyök magas, hat könyök széles aranszobrot készíttetett, és azt felállította Dúra mezején, Babilon tartományában. Aztán követeket küldött Nábukodonozor király, hogy gyűjtsék egybe a szatrapákat, a hivatalnokokat, a bírakat, a vezéreket, a fejedelmeket, a főembereket és a tartományok összes kormányzóit, hogy jöjjenek össze a szobor felavatására, melyet Nábukodonozor király állíttatott. Ekkor egybegyűltek a szatrapák, a hivatalnokok, a bírák, a vezérek, a fejedelmek, a hatalmon levő főemberek és a tartományok összes kormányzói, hogy együtt legyenek a szobor felavatásán, melyet Nábukodonozor király állíttatott. Mikor aztán felálltak a szobor előtt, melyet Nábukodonozor király állíttatott, a hírnök hangosan így kiáltott: Parancs szól hozzátok, népek, törzsek és nyelvek! Mihelyt meghalljátok a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, boruljatok tús-

In diébus illis: Nabuchodónosor rex fecit státuam áuream, altitudíne cubitórum sexaginta, latitudíne cubitórum sex, et státuit eam in campo Dura provinciae Babilónis. Itaque Nabuchodónosor rex misit ad congregandos sátrapas, magistrátus, et júdices, duces, et tyránnos, et praefectos, omnésque príncipes regiónum, ut convenirent ad dedicatiónem státucae, quam eréxerat Nabuchodónosor rex. Tunc congregati sunt sátrapae, magistrátus, et júdices, duces, et tyránni, et optimátes, qui erant in potestátibus constitúti, et univérsi príncipes regiónum, ut convenirent ad dedicatiónem státucae, quam eréxerat Nabuchodónosor rex. Stabant autem in conspéctu státucae, quam posúerat Nabuchodónosor rex, et praeco clamábat valénter: Vobis dicitur pópulis, tribubus, et linguis: In hora, qua audieritis sónitum tubae, et fistulae, et cítharae, sambúcae, et psalterii, et symphóniae, et univérsi géneris musicórum, cadéntes, adoráte státuam áuream quam constituit Nabucho-

tént le és imádjatok az aranszobrot, melyet Nábukodonozor király állíttatott! Aki pedig nem borulna le és nem imádná, az tüstént az égő tüzes kemencébe vettetik! Ettől fogva tehát, mihelyt meghallották az összes népek a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, tüstént leborultak az összes népek, törzsek és nyelvek, és imádták az aranszobrot, melyet Nábukodonozor király állíttatott. De ugyanabban az időben legott káldeus férfiak álltak elő és bevádolták a zsidókat. Azt mondták Nábukodonozor királynak: Király, örökké élj! Te, király, parancsot adtál ki, hogy minden ember, ki meghallja a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, boruljon le és imádjék az aranszobrot; aki pedig nem borulna le és nem imádná, vettessék az égő tüzes kemencébe. Nos, vannak itt zsidó férfiak, akiket te Babilon tartományának ügyei fölé állítottál, Sidrák, Misák és Abdenágó; ezek a férfiak megvetik, király, parancsodat, nem tisztelik isteneidet és nem imádják az aranszobrot, melyet állíttattál. Ekkor Nábukodonozor dühében és haragjában meg-

dónosor rex. Si quis autem non prostrátus adoráverit, eadem hora mittétur in fornacem ignis ardéntis. Post haec igitur statim ut audierunt omnes pópuli sónitum tubae, fistulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et omnis generis musicórum, cadéntes omnes pópuli, tribus, et linguae adoráverunt státuam áuream, quam constitúerat Nabuchodónosor rex. Statimque in ipso tempore accedéntes viri Chaldaei accusáverunt Judaeos, dixerúntque Nabuchodónosor regi: Rex in aetérnum vive: tu rex posulsti decretum, ut omnis homo, qui audlerit sónitum tubae, fistulae, et cítharae, sambúcae, et psaltérii, et symphóniae, et univérsi generis musicórum, prostérnat se, et adóret státuam áuream: si quis autem non prócidens adoráverit, mittátur in fornacem ignis ardéntis. Sunt ergo viri Judaei, quos constituísti super ópera regiónis Babylónis, Sidrach, Misach, et Abdénago: viri isti contempserunt, rex, decretum tuum: deos tuos non colunt, et státuam áuream, quam erexisti, non adórant. Tunc Nabuchodónosor in furóre et in ira praecépít ut adduceréntur Sidrach, Misach, et Abdénago: qui conféstim addúcti sunt in conspéctu regis.

parancsolta, hogy hozzák elő Sidrákot, Misákot és Abdenágót. Tüstént a király színe elé vezették is őket. Szólt ekkor Nábukodonozor és mondotta nekik: Igaz-e, Sidrák, Misák és Abdenágó, hogy nem tisztelitek isteneimet és nem imádjátok az aranyszobrot, melyet állíttattam? Nos tehát vagy készen vagytok arra, hogy mihelyt meghalljátok a harsona, a fuvola, a citara, a lant, a hárfa, a koboz és a többi egyéb hangszer szavát, leborultok és imádjátok a szobrot, melyet készíttettem, vagy pedig, ha nem imádjátok, tüstént az égő tüzes kemencébe vettetek titeket; és ki az az isten, aki kezemből megszabadíthatna titeket? Felelte és mondotta erre Sidrák, Misák és Abdenágó Nábukodonozor királynak: Nem szükséges, hogy mi neked erre feleljünk, mert ime a mi Istenünk, akit tisztelünk, ki tud ragadni minket az égő tüzes kemencéből és ki tud szabadítani minket, ó király, a kezedből. De ha ezt nem akarná is, tudd meg, király, hogy isteneidet akkor sem tiszteljük, és az aranyszobrot, melyet állíttattál, nem imádjuk. Erre Nábukodonozor eltelt haraggal és arcának színe elváltozott Sidrák, Misák és Abdenágó miatt, és megparancsolta, hogy hétszer

Pronuntiánsque Nabuchodonosor rex, ait eis: Veréne Sidrach, Misach, et Abdénago deos meos non colitis, et státuam áuream, quam constítui, non adorátis? Nunc ergo si estis paráti, quacúmque hora audiéritis sónitum tubae, fístulae, cíthàrae, sambúcae, et psalτέρil, et symphóniae, omnisque géneris musicórum, prostérnite vos, et adoráte státuam quam feci: quod si non adoravéritis, eádem hora mittémini in fornácem ignis ardéntis; et quis est Deus, qui erípiet vos de manu mea? Respondéntes Sidrach, Misach, et Abdénago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non opórtet nos de hac re respondére tibi. Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest erípere nos de camíno ignis ardéntis, et de mánibus tuis, o rex, liberáre. Quod si nóluérit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non colimus, et státuam áuream, quam erexísti, non adorámus. Tunc Nabuchodonosor replétus est furóre, et aspéctus faciéi illius immutátus est super Sidrach, Misach, et Abdénago, et praecépit, ut succenderétur fornax séptuplum, quam succénderé consuéverat. Et viris fortíssimis de exércitu suo jussit, ut ligátis pédibus Sidrach, Misach, et Abdénago, mítterent eos in for-

jobban fűtsék be a kemencét, mint ahogy befűteni szokták. Megparancsolta továbbá serege legerősebb férfainak, hogy kötözzék meg Sidrák, Misák és Abdenágó lábát és vessék őket az égő tüzes kemencébe. Azonnal meg is kötözték e férfiakat, és nadrágostul, sűvegestül, sarustól és ruhástul bedobták őket az égő tüzes kemence közepébe. Mivel pedig a király szigorú parancsa szerint a kemence igen be volt fűtve, a tűz lángja megölte azokat a férfiakat, kik Sidrákot, Misákot és Abdenágót belevetették. Ez a három férfiú, azaz Sidrák, Misák és Abdenágó, megkötözve beleesett az égő tüzes kemence közepébe. Ők azonban jártak-keltek a láng közepette, és dicsérték az Istent, és áldották az Urat.

(Most Flectámus géna nélkül rögtön jön a könyörgés.)

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, a világ egyetlen reménye, ki prófétaid jövendölése által nyilvánítottad a jelen idők titkait, ébreszd föl kegyesen népedben a jó után való vágyat, mivel híveid közül senki sem haladhat semmiféle erényben, hacsak szent ihletésed nem ösztönzi. A mi.

nácem ignis ardéntis. Et confestim viri illi vincti, cum braccis suis, et tiáris, et calceamentis, et vestibus, missi sunt in médium fornácis ignis ardéntis: nam jússio regis urgébat: fornax autem succénsa erat nimis. Porro viros illos, qui miserrant Sidrach, Misach, et Abdénago, interfécit flamma ignis. Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, et Abdénago, ceciderunt in médio camino ignis ardéntis colligáti. Et ambulábant in médio flammae laudántes Deum, et benedicéntes Dómino.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, spes única mundi, qui prophetárum tuórum praecónio, praeséntium témporum declarásti mystéria: auge pópuli tui vota placátus; quia in nullo fidélium, nisi ex tua inspiratióne, provéniunt quarúmlibet incrementa virtútum. Per Dóminum.

2. A keresztkút megáldása.

(Ahol nincs keresztkút, ez az egész rész elmarad.)

A pap violaszínű palástot ölt és ünnepélyes menetben megy a keresztkúthoz. Elöl viszik az égő húsvéti gyertyát, hogy vezessen fénye, mint a zsidókat vezette a pusztában a tűzoszlop világossága. A körmenetben a következő böjti éneket éneklük:

Böjti ének. (Zs. 41, 2-4.)
Amint kívánczik a szarvas
a forrás vizéhez, úgy kíván-

Tractus. (Psalm. 41, 2-4.)
Sicut cervus desiderat ad
fontes aquárum: ita desi-

kozik lelkem tehozzád, Istenem. *Ÿ.* Szomjazza lelkem az erős élő Istent: mikor jutok oda, hogy az Isten színe előtt megjelenjem? *Ÿ.* Éjjel-nappal könnyem a kenyerem, hisz napról-napra azt mondják nekem: Hol van a te Istened?

A keresztkút előtt megáll a pap és mondja:

Ÿ. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, tekints kegyesen újra születő néped ájtatosságára, mely mint a szarvas, vizeld forrása után eped: és engedd kegyesen, hogy a hit utáni szomja, a keresztség misztériumában lelkét és testét megszentelje. A mi Urunk.

R. Amen.

Ezután odalép a keresztkúthoz, és mondja:

Ÿ. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Mindenható örök Isten, állj mellettünk atyai nagy jószágod misztériumában, állj mellettünk a szentségekben; és küldd le az örökbefogadás Lelkét, hogy újjáteremtse az új népeket, melyeket neked a keresztkút szül; és amit most csekélységünk e szolgálatban, cselekszik teljék meg erős hatásával, Jézus Krisztus a te Fiad által: Ki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten.

(A következő részt a pap úgy énekli, mint a prefációt.)

derat ánima mea adí te, Deus. *Ÿ.* Sitívit ánima mea ad Deum vivum: quando véniam, et apparébo ante faciém Dei? *Ÿ.* Fuérunt mihi lácrimae meae panes die ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus?

Ÿ. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, respice propítius ad devotiónem pópuli renascéntis, qui sicut cervus, aquárum tuárum expetit fontem: et concéde propítius; ut fidei ipsíus sitis, baptísmatis mystérió ánimam, corpúsque sanctíficet. Per Dóminum.

R. Amen.

Ÿ. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spíritu tuo.

Orémus. Omnipotens sempitérne Deus, adésto magnae pietátis tuae mystériis, adésto sacraméntis: et ad recreándos novos pópulos, quos tibi fons baptísmatis párturit, spíritum adoptiÓNis emítte; ut, quod nostrae humilitátis geréndum est ministérió, virtútis tuae impleátur efféctu. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti, Deus.

Mindörökkön örökké.

R. Amen.

☩. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

☩. Emeljük föl szívünket.

R. Fölemeltük az Úrhoz.

☩. Adjunk hálát Urunk Istenünknek.

R. Méltó és igazságos.

Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk, szentséges Úr, mindenható Atya, örök Isten: Ki szentségeidet láthatatlan hatalommal csodálatosan hathatósá teszed: És jöllehet, mi ily nagy misztérium végrehajtására méltatlanok vagyunk, te mégis, kegyelmed ajándékozását abba nem hagyod, hanem a mi könyörgésünkre is atyai jósággal meghallgatsz minket, Isten, kinek lelke már a világ kezdetekor a vizek fölött lebegett, hogy a víz természete már akkor elnyerje a megszentelés erejét, Isten, ki a vétkes világ bűneit vízzel lemosva, már a vízözön hullámaiban megmutattad az újjászületés előképét: hogy ugyanazon elem misztériuma által, mind a gonoszágok véget érjenek, mind az érények feltámadjanak, tekintis, Urunk, Egyházadra és sokasítsd benne újjászületéseidet, aki országot kiáradó kegyelmed hatalmával megörvendezteted és a keresztkutat az egész

Per omnia saecula saecula.

R. Amen. [lórum.

☩. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

☩. Sursum corda.

R. Habémus ad Dóminum.

☩. Grátias agámus Dómino Deo nostro.

R. Dignum et justum est.

Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper, et ubique grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnipotens, aetérne Deus. Qui invisíbili poténtia, sacramentórum tuórum mirabílliter operáris efféctum: Et licet nos tantis mystériis exsequéndis simus indigni: Tu tamen grátiae tuae dona non déserens, étiam ad nostras preces, aures tuae pietátis inclínas. Deus, cujus Spíritus super aquas, inter ipsa mundi primórdia ferebátur: ut jam tunc virtútem sanctificatiónis, aquárum natúra conciperet. Deus, qui nocéntis mundi crimína, per aquas ábluens, regeneratiónis spéciem in ipsa dilúvii effusióne signásti: ut unus ejusdémque eleméti mystérió, et finis esset vitiis, et orlgo virtútibus. Réspice, Dómine, in faciém Ecclesiáe tuae, et multiplica in ea regeneratiónes tuas, qui grátiae tuae affluéntis ímpetu laetíficas civitátem tuam: fontémque baptísmatis áperis toto orbe terrárum géntibus innován-

földkerekségen a népek meg-
újítására megnyitod: hogy
Főlségednek parancsára
megkapja a Szentlélektől
Egyszülötted malasztját.

dis: ut tuae majestatis
império, sumat Unigéniti
tui grátiam de Spíritu
Sancto.

A pap keresztalakban elválasztja kezével a vizet, aztán meg-
törölve kezét, folytatja:

Ő termékenyítse meg ezt
az emberek újjászületésére
készített vizet, isteni erejé-
nek titokteljes hozzáadása
által; hogy megszentelést
nyerve, az isteni kegyelem-
forrásnak öléből új terem-
mények szülessenek újra és
mennyei nemzetség merül-
jön föl; és akiket megkülön-
böltet vagy a nem a testre,
vagy a kor az időre nézve, azo-
kat mindmegannyit a kegye-
lem, mint édesanya, egyetlen
gyermeksereggé szülje. Mesz-
szire távozzék tehát, Urunk,
a te parancsodra innen min-
den tisztátalan lélek; legyen
távol az ördögi cselszövény
minden gonoszsága. Ne keve-
redhessék ide ellenséges erő;
ne röpködjön leselkedve, ne
alattomoskodják lappangva,
ne rontson fertőzve.

Qui hanc aquam regene-
rándis homínibus praepa-
rátam, arcána sui númi-
nis admixtióne foecúndet:
ut sanctificatióne concépta,
ab immaculáto divíni fon-
tis útero, in novam renáta
creatúram, progénies cae-
léstis emérgat: Et quos aut
sexus in corpore, aut aetas
discérnit in témpore, omnes
in unam páriat grátia ma-
ter infántiam. Procul ergo
hinc, jubénte te, Dómine,
omnis spíritus immúndus
abscédát: procul tota nequítia
diabólicae fraudis ab-
sístat. Nihil hic loci hábeat
contráriae virtútis admix-
tió: non insidiándo circúm-
volet: non laténdo subré-
pat: non inficiéndo cor-
rúmpat.

(A vizet kezével érinti.)

Legyen e teremtmény
szent és büntelen; ment az
ellenség minden támadá-
sától és tiszta minden go-
noszságtávozzása folytán. Leg-
yen élő forrás, újjászülő víz,
tisztító hullám: hogy mind-
azok, akik majd ebben az
üdvöthozó fürdőben mosak-
odnak, bennük a Szentlélek

Sit haec sancta, et in-
nocens creatúra, líbera ab
omni impugnatóris incúrsu,
et totius nequítiae pur-
gáta discéssu. Sit fons vi-
vus, aqua regénerans unda
purificans: ut omnes hoc
lavácro salutífero diluéndi,
operánte in eis Spíritu
Sancto, perféctae purga-

működven, a tökéletes megtisztulás kegyelmét vegyék.

Háromszor keresztet vet a kút fölé és mondja:

Megáldalak tehát víznek teremtménye, az élő ✠ Isten, az igaz ✠ Isten, a szent ✠ Isten által: Isten által, ki téged kezdetben szavával a szárazföldtől elválasztott, akinek Lelke fölötted lebegett.

(Itt a vizet kezével szétválasztja a világ négy tája felé széthintli.)

Aki téged a paradicsomi forrásból fakasztott és neked meghagyta, hogy négy folyamban az egész földet megöntözzed. Ki téged a pusztában keserűségedből megédesítve ihatóvá tett a szomszéd népnek a sziklából fakasztott. Megáldalak Jézus Krisztus, az ő egy szülött Fia, a mi Urunk által is; ki téged a galileai Kánában bámulandó csoda által hatalmával borrá változtatott át. Ki lábával rajtad járt és kit János a Jordánban benned megkeresztelt; ki téged vérrel együtt oldalából ontott és ki tanítványainak megparancsolta, hogy a hívőket benned megkereszteljék, mondván: Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának és a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.

Olvasva folytatja:

Midőn e parancsokat megtartjuk, légy te, mindenható Isten, kegyesen velünk: te ihless meg jóságosan.

tionis indulgentiam consequantur.

Unde benedico te, creatúra aquae, per Deum ✠ vivum, per Deum ✠ verum, per Deum ✠ sanctum: per Deum, qui te in principio, verbo separavit ab arida: cujus Spiritus super te ferebatur.

Qui te de paradisi fonte manare fecit, et in quatuor fluminibus totam terram rigare praecipit. Qui te in deserto amaram, suavitate indita fecit esse potabilem, et sitiénti pópulo de petra produxit. Be ✠ nedico te et per Jesum Christum Filium ejus únicum, Dóminum nostrum: qui te in Cana Galilaeae signo admirabili, sua poténtia convertit in vinum. Qui pedibus super te ambulavit: et a Joanne in Jordáne in te baptizatus est. Qui te una cum sanguine de látere suo produxit: et discipulis suis jussit, ut credentes baptizarentur in te, dicens: Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nómine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.

Haec nobis praecépta servántibus, tu Deus omnipotens, clemens adesto: tu benignus aspíra.

Háromszor keresztalakban rálehel a vízre és mondja :

Áldd meg saját száddal ezt az egyszerű vizet: hogy a természetes tisztításon kívül, mielőtt a mosakodók testét megtisztítja, hathatós legyen a lelkek megtisztítására is.

Tu has simplices aquas tuo ore benedícito: ut praeter naturálem emundatió-nem, quam lavándis possunt adhibere corpóribus, sint étiam purificándis méntibus effícáces.

Itt a pap háromszor belemártja a húsvéti gyertyát a vízbe és mindig magasabb hangon énekel:

Szálljon le a kút teljességébe a Szentléleknek ereje.

Descéndat in hanc plenitúdinem fontis virtus Spíritus Sancti.

A gyertyát vízben tartva háromszor rálehel ψ alakban a vízre és folytatja:

És e víz teljes lényegét termékenyítse meg az újjászületés eszközlésével.

Totámque hujus aquae substántiam, regenerándi foecúndat efféctu.

Ezután kiemeli a pap a gyertyát a vízből és folytatja:

Itt töröltessék el minden bűnnek szennye: itt tisztuljon meg ez a te képedre teremtett és ősi állapotának méltóságába visszahelyezett természet minden régi szennyétől; hogy minden ember, aki az újjászületés e szentségét fölveszi, az igazi ártatlanság új gyermekségére újjászülessék.

Hic ómnium peccatórum máculae deleántur: hic nátura ad imáginem tuam cón dita, et ad honórem sui reformáta princípíi, cunctis vetustátis squalóribus emundétur: ut omnis homo sacraméntum hoc regeneratió-nis ingrèssus, in verae innocéntiae novam infántiam renascátur.

(Olvasva :)

A mi Urunk Jézus Krisztus a te Fiad által, ki eljő majd eleveneket és holtakat és a világot tűz által megítélni.

Per Dóminum nostrum Jesum Christum Fílium tuum: Qui ventúrus est júdicáre vivos, et mórtuos, et saeculum per ignem.

R_x. Amen.

R_x. Amen.

Most a pap meghinti a jelenlévőket a megszentelt vízzel, a templomszolga pedig ad belőle azoknak, akik kívánnak. Azután a pap keresztalakban beleönt a vízbe egy keveset a keresztelendők olajából e szavakkal:

Szenteltessék és termékenyíttessék meg e kút az üdvösség olaja által azok számára, kik belőle az örök életre újjászületnek.

Rj. Amen.

Sanctificétur, et foecundétur fons iste Oleo salutis renascéntibus ex eo, in vitam aeternam.

Rj. Amen.

A krizmából is önt hasonló módon, mondván:

A mi Urunk Jézus Krisztus és a vigasztaló Szentlélek krizmájának e vízbeöntése történjék a Szentháromság nevében. Rj. Amen.

Infusio Chrismatis Domini nostri Jesu Christi, et Spiritus Sancti Paracliti, fiat in nómine sanctae Trinitátis. Rj. Amen.

Most mindkét olajból egyszerre önt a keresztvízbe és mondja:

A megszentelés krizmájának, a megkenés olajának és a keresztvíznek vegyülése történjék hasonlóképpen az Atyáknak és a Fiúknak és a Szentléleknek nevében Rj. Amen.

Commixtio Chrismatis sanctificatiónis, et Olei unctiόnis, et Aquae baptis-matis, páriter fiat in nómine Patris tris, et Filii lii, et Spiritus Sancti. Rj. Amen.

Végül összekeveri az olajakat a vízzel.

3. A keresztség kiszolgáltatása.

(Régente ekkor történt a keresztelés. Ma ez a legtöbb helyen, sajnos, elmarad. Pedig utasítás van rá, hogy ha van felnőtt áttérő, azt lehetően ezen a napon kereszteljék meg. De ha felnőtt nincs is, minden plébánián van gyermek, ki a nagybőjt utolsó hetében született, legalább azt kereszteljék meg ekkor. — Utána az énekesek előéneklék a Mindenszentek litániáját és a nép megismétli az egyes könyörgéseket. Közben a pap és segédlete az oltárhoz megy s ott arcraborul.)

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, kegyelmezz nekünk!

Kyrie, eléison.
Christe, eléison.

Uram, irgalmazz nekünk!
Krisztus, hallgass minket!
Krisztus, hallgass meg minket!

Kyrie, eléison.
Christe, audi nos.
Christe, exáudi nos.

Mennybéli Atya Isten,¹
Mégváltó Fiú Isten,
Szentlélek Úristen,
Szentháromság egy Isten,

Pater de caelis Deus,¹
Fili, Redemptor mundi, De-
Spíritus Sancte, Deus, [us,
Sancta Trinitas, unus Deus,

¹ Irgalmazz nekünk.

¹ Miserére nobis.

Szentséges szűz Mária, ²	Sancta Maria, ²
Istennek szent anyja,	Sancta Dei Génitrix,
Szűzeknek szent Szűze	Sancta Virgo virginum,
Szent Mihály,	Sancte Michael,
Szent Gábor,	Sancte Gabriel,
Szent Ráfael,	Sancte Raphael,
Mindnyájan szent angyalok és főangyalok, ³	Omnes sancti Angeli et Ar- chángeli, ³
Mindnyájan dicsőült szentek lelkei,	Omnes sancti beatórum Spi- rituum órdines,
Keresztelő Szent János, ²	Sancte Joánnnes Baptísta, ²
Szent József,	Sancte Joseph,
Mindnyájan szent patriár- kák és próféták, ³	Omnes sancti Patriarchae et Prophetae, ³
Szent Péter, ²	Sancte Petre, ²
Szent Pál,	Sancte Paule,
Szent András,	Sancte Andréa,
Szent János,	Sancte Joánnnes,
Mindnyájan szent apostolok és evangélisták, ³	Omnes sancti Apóstoli et Evangelistae, ³
Mindnyájan, Krisztusnak szent tanítványai,	Omnes sancti Discípuli Dó- mini,
Szent István, ²	Sancte Stéphane, ²
Szent Lőrinc,	Sancte Lauréti,
Szent Vince,	Sancte Vincéti,
Mindnyájan sz. vértanuk, ³	Omnes sancti Mártýres, ³
Szent Szilveszter, ²	Sancte Silvéster, ²
Szent Gergely,	Sancte Grégori,
Szent Ágoston,	Sancte Augustíne,
Mindnyájan szent püspökök és hitvallók, ³	Omnes sancti Pontífices et Confessóres, ³
Mindnyájan szent tanítók,	Omnes sancti Doctóres,
Szent Antal, ²	Sancte Antóni, ²
Szent Benedek,	Sancte Benedicte,
Szent Domonkos,	Sancte Domínice,
Szent Ferenc,	Sancte Francisce,
Mindnyájan szent papok és levíták, ³	Omnes sancti Sacerdótes et Levitae, ³
Mindnyájan szent szerzetesek és remeték,	Omnes sancti Mónachi et Eremítæ,
Szent Mária Magdolna, ²	Sancta Maria Magdaléna, ²
Szent Ágnes,	Sancta Agnes,

² Könyörögj érettünk.³ Könyörögjetek érettünk.² Ora pro nobis.³ Oráte pro nobis.

Szent Cecilia, ² Szent Ágota, Szent Anasztázia, Mindnyájan szent szűzek és özvegyek, ³ Istennek minden szentjei, könyörögjetek érettünk. Légy irgalmas! Uram, ke- gyelmezz nekünk! Légy irgalmas! Uram, hall- gass meg minket! Minden gonosztól, ⁴ Minden bűntől, Az örök haláltól, Megtstesülésed szent titka által, Eljöveteled által, Születésed által, Keresztséged és szent böj- tölésed által, Kereszted és kínszenvedé- sed által, Halálod és temetésed által, Szentséges föltámadásod ál- tal, Csodálatos mennybemene- teled által, A vigasztaló Szentlélek el- jövetele által, Az ítélet napján, Mi bűnösök, ⁵ (Itt a papság felkel s a sekrestyébe megy s ott fehér ruhákba öltözik.)	Sancta Caecilia, ² Sancta Ágatha, Sancta Anastasia Omnes sanctae Virgines et Viduae, ³ Omnes Sancti et Sanctae Dei, intercédite pro nobis. Propítius esto, parce nobis Dómine. Propítius esto, exáudi nos, Dómine. Ab omni malo, ⁴ Ab omni peccato, A morte perpétua, Per mystérium sanctae in- carnatiónis tuae, Per adventum tuum, Per nativitátem tuam, Per baptismum, et sanctum jejúnium tuum, Per crucem, et passiónem tuam, Per mortem, et sepultúram tuam, Per sanctam resurrectionem tuam, Per admirábilem ascensió- nem tuam, Per adventum Spíritus San- cti Parácliti, In die iudicii, Peccatóres, ⁵
Hogy nekünk irgalmazni méltóztassál, ⁵ Hogy Anyaszentegyházadat kormányozni és megerősí- teni méltóztassál,	Ut nobis parcas. ⁵ Ut Ecclesiam tuam sanctam régere, et conserváre di- gnéris,

² Könyörögj érettünk.³ Könyörögjetek érettünk.⁴ Ments meg, Uram, minket.⁵ Kérünk téged, hallgass meg minket.² Ora pro nobis.³ Orate pro nobis.⁴ Libera nos, Dómine.⁵ Te rogámus, audí nos.

Hogy a római pápát s az egész papi rendet a szent vallásban megtartani méltóztassál, ⁵	Ut domnum apostolicum, et omnes ecclesiásticos ordines in sancta religióne conserváre dignéris, ⁵
Hogy az Anyaszentegyház ellenségeit megalázni méltóztassál,	Ut inimicos sanctae Ecclesiae humilláre dignéris,
Hogy a keresztény királyoknak és fejedelmeknek békeséget és igaz egyetértést adni méltóztassál,	Ut régibus et princípibus christiánis pacem, et veram concórdiam donáre dignéris,
Hogy minket szent szolgálatodban megerősíteni és megtartani méltóztassál,	Ut nosmetípsos in tuo sancto servítio confortáre, et conserváre dignéris,
Hogy minden velünk jótévedőknek örökkévaló javadat adni méltóztassál,	Ut ómnibus benefactoribus nostris sempitérna bona retribuas,
Hogy a földnek bő termését megadni és megtartani méltóztassál,	Ut fructus terrae dare, et conserváre dignéris,
Hogy a megholt híveknek örök nyugodalmat adni méltóztassál,	Ut ómnibus fidélibus defunctis réquiem aetérnam donáre dignéris,
Hogy minket meghallgatni méltóztassál,	Ut nos exaudíre dignéris.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, parce nobis, Dómine.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, exáudi nos, Dómine.
Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk, Uram!	Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis.
Krisztus hallgass minket!	Christe, audi nos.
Krisztus hallgass meg minket!	Christe, exáudi nos.

III. AZ ALLELUJA-MISE.

A mai mise az Egyház ünnepélyes dicső és hálaadó áldozata azért, hogy a most kiosztott szentkeresztiség szentségében új tagokkal gyarapodott. (Erről szól a könyörgés, szentlecke, tractus.)

⁵ Kérünk téged, hallgass meg minket.

⁵ Te rogámus, audi nos.

De egyúttal az Egyház első üdvözllete a sírjából feltámadt Üdvözlőtől (Alleluja, Evangélium, Prefáció, Vecsernye). Ma kiesnek az Introitus, Offertorium, Communio, Credo, Agnus Dei, — mert ez a mise még abból az időből való, mikor ezek nem voltak. A Glóriára újra megszólalnak a harmadnapja elnémult harangok. Az áldozás előtt nincs békecsók, mert ma csak az újonnan megkeresztelték áldoztak, ők pedig megkapták a békecsókot a keresztelekor.

(A kar elénekli a Kyrie eleison-t, közben a pap az oltárhoz megy, elmondja a 42. zsoltárt, a könyörgést és a hozzátartozó imádságokat, megfűstöli az oltárt s mikor a kar befejezi az éneket, elkezd a Glóriát. Utána a szokott módon folytatódik a szentmise.)

Könyörgés. Isten, ki e szentséges éjt Urunk föltámadásának dicsőségével világossá tetted, tartsd fenn családod új sarjadékában a fiúvá fogadás lelkét, melyben részesítetted, hogy testben és lélekben megújulván, neked tisztán szolgálhasson. Ugyanazon a mi.

Szentlecke Szent Pál apostolnak a kolosszaiakhoz írt leveléből. (3, 1-4.)

Testvérek: Ha feltámadtatok Krisztussal, keresétek az odafent valókat, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagy. Az odafent való dolgokat keresétek, ne a földieket. Hiszen meghaltatok és életetek el van rejtve Krisztussal az Istenben. Amikor Krisztus, a ti életetek, megjelenik, akkor ti is megjelentek vele együtt a dicsőségben.

Azután a pap egyre magasabb hangon háromszor énekli: Alleluja; a kar mind a háromszor ismétli, majd ezt éneklük:

Ÿ. (Zs. 117, 1.) Magasztaltjátok az Urat, mert jó, mert irgalma örökkévaló.

Oratio. Deus, qui hanc sacratissimam noctem glória Dominicae Resurrectionis illustras: conserva in nova familiae tuae progénie adoptionis spiritum, quem dedisti; ut corpore et mente renováti, puram tibi exhibeant servitútem. Per eúdem Dóminum.

Lectio Epistolae beáti Pauli Apóstoli ad Colossenses.

(3, 1-4.)

Fratres: Si consurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mórtil enim estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cum Christus apparúerit, vita vestra, tunc et vos apparébitis cum ipso in glória.

Ÿ. (Ps. 117, 1.) Conflémini Dómino, quóniam bonus: quóniam in saeculum misericórdia ejus.

(Utána folytatódik a szentmise.)

Böjti ének. (Zs. 116, 1, 2.)
Dicsérjétek az Urat mind,
ti nemzetek, dicsérjétek őt
valamennyien népek! *Ÿ.*
Mert bőséges az ő irgalma
irántunk: s örökre megma-
rad az Úr hűsége.

✠ **A szent evangélium sza-
kasza** Szent Máté szerint.
(28, 1-7.)

Szombat végén pedig,
mely a hét első napjára
virrad, elméne Mária Mag-
dolna és a másik Mária meg-
nézni a sírt. És íme, nagy
földindulás lőn; mert az Úr
angyala leszálla az égből és
odamenvén, elhengeríté a
követ és ráült. Tekintete
olyan volt, mint a villám és
ruhája, mint a hó. Az örök
pedig tőle való félelmükben
megremegének és olyanok
lettek, mint a holtak. Meg-
szólalván pedig az angyal,
mondá az asszonyoknak: Ti
ne féljétek! hiszen tudom,
hogy Jézust keresitek, kit
megfeszítettek; nincs itt,
mert feltámadott, amint
megmondotta. Jertek és lás-
sátok a helyet, ahová tették
az Urat. És hamar elmenvén,
mondjátok meg tanítványai-
nak, hogy feltámadott, és
íme, elöttetek megyen Gali-
leába; ott majd meglátjá-
tok őt. Íme, eleve meg-
mondtam nektek.

Csendes imádság. Urunk,
kérünk, fogadd, néped
könyörgéseit az áldozati

Tractus. (Ps. 116, 1-2.)
Laudáte Dóminum, omnes
gentes: et collaudáte eum,
omnes pópuli. *Ÿ.* Quóniam
confirmáta est super nos
misericórdia ejus: et véritas
Dómini manet in aetérnum.

✠ **Sequéntia sancti Evangélii**
secúndum Matthaeum.
(28, 1-7.)

Véspere autem sábbati,
quae lucéscit in prima
sábbati, venit María Magda-
léne, et áltera María vidére
sepúlchrum. Et ecce terrae-
mótus factus est magnus.
Angelus ením Dómini des-
céndit de caelo: et accédens
revólvit lápidem, et sedébat
super eum: erat autem aspé-
ctus ejus sicut fulgur: et
vestiméntum ejus sicut nix.
Prae timóre autem ejus
extérriti sunt custódes, et
facti sunt velut mórtui. Re-
spóndens autem Angelus,
dixit muliéribus: Nolíte ti-
mère vos: scio enim, quod
Jesum, qui crucifixus est,
quaeritis: non est hic: sur-
réxit enim, sicut dixit. Ve-
níte, et vidéte locum, ubi
pósitus erat Dóminus. Et
cito eúntes, dícite discíplis
ejus, quia surréxit: et ecce
praecédit vos in Galilaeam:
ibi eum vidébitis. Ecce prae-
dixi vobis.

Secreta. Súscipe, quaesu-
mus, Dómine, preces
pópuli tui, cum oblatiáni-

adományok följánlásával együtt; hogy a húsvéti misztériumok által megszentelve, segítségeddel nekünk orvos-ságul szolgáljanak az örök-életre. A mi Urunk.

bus hostiárum: ut pascháli-bus initiáta mystériis, ad aeternitátis nobis medélam, te operánte, proficiant. Per Dóminum nostrum Jesum Christum.

Prefáció a húsvéti, 563. l.

A pap áldozása után a vecsernye következik. Egy időben, ugyanis mikor az éjtszakai vigília megszűnt, délután tartották meg az egész nagyszombati szertartást. Ekkor került az idő miatt meg-rövidített vecsernye a szentmisébe és megmaradt mind a mai napig. A kar éneki:

Ant. Alleluja, alleluja, alleluja. (Zs. 116, 1-2.) Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek: * dicsérjétek őt valamennyien népekt mert bőséges az ő irgalma irántunk* s örökre megmarad az Úr hűsége.

Dicsőség.

Ant. Alleluja, alleluja, alleluja.

Ant. Allelúja, allelúja, allelúja. (Psalm. 116, 1-2.) Laudáte Dóminum, omnes gentes: * laudáte eum, omnes pópuli. Quóniam confirmáta est super nos misericórdia ejus: * et veritas Dómini manet in aetérnum.

Glória.

Ant. Allelúja, allelúja, allelúja.

Ezután a miséző pap elkezdí a Magnificat antifonáját.

Ant. (Máté 28, 1.) Szombat végén pedig, (a kar folytatja:) mely a hét első napjára virrad, elméne Mária Magdolna és a másik Mária megnézni a sírt. Alleluja.

Ant. Véspere autem sabbati. (et prosequitur chorus:) Quae lucéscit in prima sabbati: venit Maria Magdaléne, et áltera Maria, vidére sepúlchrum, allelúja.

Ezután következik:

A Boldogságos Szűz Mária éneke. (Luk. 1, 46—55.)

Magasztalja * az én lelkem az Urat. És örvendez az én szívem * megváltó Istenem felett.

Mert ránézett szolgálója kicsinységére; * Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.

Magnificat * ánima mea Dóminum. Et exultávit spíritus meus, * in Deo salutári meo.

Quia respéxit humilitátem ancillae suae * ecce enim ex hoc beátam me dicent omnes generátiones.

Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, * kinek szent az ő neve.

És irgalma nemzedékről-nemzedékre * azokon van, akik őt félik.

Hatalmas dolgokat művelt karja erejével, * szét-szórta a szlvők terveiben kevélykedőket.

Hatalmasokat levetett a trónról, * és kicsinyeket fel-emelt.

Éhezőket betöltött jókkal, * és üresen bocsátott el gazdagokat.

Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját * megemlékezvén irgalmasságáról.

Amint szólott vala atyáinknak, * Ábrahámnak és ivadékanak mindörökre.

Dicsőség.

Ezalatt megtömjénezik az oltárt, majd az ének befejeztével megismélik az antifonát. Ezután mondja a miséző pap:

℣ Az Úr legyen veletek.
℞. És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Öntsd belénk, Urunk, szereteted lelkét; hogy akiket a húsvéti szentségekkel gazdaggá tettél, azok kegyességéből szlvükben is egygye legyenek. A mi Urunk.

(Utána)

℣. Az Úr legyen veletek,
℞. És a te lelkeddel.

Menjetek, itt az elbocsátás, alleluja, alleluja. ℞. Hála legyen Istennek, alleluja, alleluja.

Quia fecit mihi magna qui potens est * et sanctum nomen eius.

Et misericórdia ejus a progénie in progénies * tímentibus eum.

Fecit poténtiam in bráchio suo * dispérsit superbos mente cordis sui.

Depósuit poténtes de sede * et exaltávit húmiles.

Esuriéntes implévit bonis * et dívites dimísit inánes.

Suscépit Israel púerum suum * recordátus misericórdiae suae.

Sicut locútus est ad patres nostros * Ábraham et sémini ejus in saecula.

Glória.

℣. Dóminus vobiscum.
℞. Et cum spíritu tuo.

Oremus. Spíritum nobis, Dómine, tuae caritátis infúnde: ut, quos sacraméntis paschálibus satiásti, tua fáciás pietáte concórdes. Per Dóminum... in unitáte ejúsdem.

℣. Dominus vobiscum,
℞. Et cum spíritu tuo.

Ite, missa est, allelúja, allelúja, ℞. Deo gratias, allelúja, allelúja.

(Áldás és utolsó evangélium, mint rendesen.)